

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЯК
ПРАСТЫМУЛЯВАЦЬ
БІЗНЕС-
АКТЫўНАСЦЬ
ЛЮДЗЕЙ

ЗВЯЗДА

17 ЖНІўНЯ 2022 г.
СЕРАДА
№ 160 (29782)

МЯСЦОВАЕ
САМАКІРАВАННЕ

ПАМЯЦЬ
НАЦЫЯНАЛЬНАСЦІ
НЕ МАЕ

КОРАТКА

- Мінсвязі выпускае ў абарачэнне канверт з маркай да Дня беларускага пісьменства.
- НАН да Фэстывалю навукі аб'явіла конкурс на найлепшую скульптуру з другсыравіны.
- Свой пошукавы атрад створаць у Полацкім кадэцкім вучылішчы.

«ТРЭБА БОЛЬШ АКТЫўНА ПРАЦАВАЦЬ І ГЛЯДЗЕЦЬ, ШТО ў НАС АТРЫМАЕЦЦА»

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка наведаў селекцыйна-насенняводчы комплекс Навукова-практычнага цэнтру Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі па земляробстве, дзе азнаёміўся з эксперыментальнымі палямі. Таксама кіраўнік дзяржавы пагутарыў з вучонымі і даведаўся аб перспектывах сартах культур, якія ўжо паспяхова вырошчваюцца. Ішла гаворка і аб тым, дзе трэба нарасціць аб'ёмы, а пад якію культуру адвесці меншую плошчу, каб у выніку атрымаць добры ўраджай.

Фота: ЕВІТА

Адной з першых беларускіх лідар закрунуў тэму апрацоўкі бабовых. Разам са спецыялістамі было абмеркавана, што больш выгадна вырошчваць: лубін, сою або люцэрну? Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу на лубін (гэтая культура багатая на бялок, таму вельмі важная ў рацыёне жывёліны) і пацікавіўся, якія ўмовы неабходныя, каб атрымаць добры ўраджай. Таксама кіраўніку дзяржавы расказалі аб асаблівасцях вырошчвання люцэрны і соі. Праўда, калі апошняя не вырасце, вялікай бяды ў гэтым не будзе. Як расказаў генеральны дырэктар Навукова-практычнага цэнтру НАН Беларусі па земляробстве Фёдар Прывалаў, сою цалкам моцна замяніць прывычныя для беларусаў культуры: напрыклад, гарох, які з'яўляецца непатрабавальнай культурай і славіцца куды большай ураджайнасцю.

Аднак гэта не нагода не спрабаваць нешта новае. У прыватнасці, на эксперыментальным

полі Прэзідэнта налета пасеюць найлепшыя сарты лубіну, гароху і сланечніку — для таго каб зрабіць высновы, наколькі патрэбная нам тая ці іншая культура.

ЁСЦЬ НОВАЕ — ГАВАРЫЦЕ АБ ГЭТЫМ

Перш чым выслухаць даклады па тэме сустрэчы, Прэзідэнт звярнуўся да журналістаў і расказаў, што апошнім часам паступае шмат зваротаў ад насельніцтва з просьбай наведаць той ці іншы раён — усе настойваюць,

каб да іх прыехаў кіраўнік дзяржавы. Прычын для гэтага шмат, яны розныя. Аднак калі глядзець аб'ектывна, Прэзідэнт не можа, проста не паспее пабываць усюды. «Напэўна, не зусім правільна, калі я буду матацца па ўсіх пунктах без выбару, — заўважыў Аляксандр Лукашэнка. — Я еду туды, дзе можна ўбачыць нешта новае».

Ён прывёў як прыклад нядаўнюю паездку ў Мядзельскі раён, дзе кіраўніку дзяржавы паказалі, як ствараць гаспадарку з нуля, як уцягваць у абарот закінутыя землі.

СТАР. 2

ЦЫТАТА ДНЯ

Андрэй ІВАНЕЦ,
міністр адукацыі:

«Развіццё сістэмы адукацыі Беларусі вызначана ў Стратэгіі да 2030 года. Мы бачым перспектывы доўгатэрміновага планавання трансфармацыі ўсіх узроўняў адукацыі. Сёння для краіны самае галоўнае — захаванне найлепшых якасці нашай сістэмы адукацыі. У першую чаргу гэта даступнасць, высокі ўзровень і пытанне інклюдзі. Сёння мы бачым, што незалежна ад таго, у якой мясцовасці пражываюць нашы маладыя людзі (вёска, раённы, абласны цэнтр), яны павінны мець роўны доступ да якаснай адукацыі. У гэтай сувязі нам ёсць чым ганарыцца. На дадзены момант наша краіна ў сусветным рэйтынгу па індэксе даступнасці базавай адукацыі займае 17-е месца са 163 краін. Гэта вельмі высокі паказчык. Ён у многім вышэйшы, чым у шэрагу краін Еўрапейскага саюза, іншых заходніх краінах. Мы павінны і ў далейшым рухацца ў гэтым напрамку».

Нашы людзі ХЛЕБ НА ДАЛОНЯХ ЖАНЧЫНЫ

У гарачыя жнівеньскія дні за будучы каравай змагаюцца не толькі мужчыны-механізатары, але і так званыя байцы нябачнага фронту — жанчыны. Яны шчыруюць на пасадах кухараў, аграномаў, загадчыкаў зернесушыльных комплексаў. Прыгожыя і вытанчаныя, нягледзячы на высокія тэмпы ўборачнай, яны працуюць нараўне з хлебаробамі ад відна

СТАР. 3

Шматдзетная мама, актывістка і проста прыгажуня Юлія ІВАНОВА.

КАБ ЗАБАВА НЕ СТАЛА ТРАГЕДЫЯЙ

Дзеці, прычым у любым узросце, павінны быць на кантролі дарослых

Школьныя каникулы выйшлі на фінішную прамую. І калі дзяцей па зразумелых прычынах гэта асабліва не радуе, то ратавальнікі чакаюць навучальнага года з нецярпеннем. Мала таго што летні перыяд для іх заўсёды самы напружаны, у надзвычайнай сітуацыі часцей, чым заўсёды, трапляюць непаўналетнія.

СТАР. 4

ISSN 1990 — 763X

СА «ЗВЯЗДОЙ» ЦЯПЛЕЙ І ўТУЛЬНЕЙ!

Ідзе падпіска на IV квартал 2022 года.

ЗАСТАВАЙЦЕСЯ З НАМІ ВОСЕННЮ І ЗІМОЙ. БУДЗЕ ЦІКАВА!

«ТРЭБА БОЛЬШ АКТЫЎНА ПРАЦАВАЦЬ І ГЛЯДЗЕЦЬ, ШТО Ё НАС АТРЫМАЕЦА»

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

Расказаў і пра будучы візіт у Крупскі раён, дзе адраджаюцца цэлыя раёны — за кошт тых гаспадарак, якія маюць патрэбу ў корме. «Калі нешта ёсць новае, трэба аб гэтым гаварыць», — рэзюмаваў Аляксандр Лукашэнка. — Не для таго, каб толькі мне паглядзець, а для таго, каб гэта ўкараняць і асвойваць у краіне».

Гаворачы пра Навукова-практычны цэнтр НАН Беларусі па земляробстве, беларускі лідар падкрэсліў, што згаданаму прадпрыемству можа пазайздросціць любая дзяржава ў свеце. 15 структурных падраздзяленняў цэнтра ажыццяўляюць селекцыю азімага жыта, пшаніцы, трыцкале, ячменю, аўсу, крупяных, зернебабовых і крыжакветных культур, шматгадовых траў. Вучоныя цэнтра праводзяць даследаванні ў галіне земляробства і раслінаводства, біятэхналогіі і генетыкі, селекцыі і насенняводства, сельскагаспадарчых культур. Адным словам, ёсць чым пахваліцца.

КАМПАКТНА ПАСЕЯЦЬ — РАНЕЙ САБРАЦЬ

Кажучы пра ўраджайнасць, Прэзідэнт адзначаў, што ёсць палі, якія сёння выдаюць 90—120 цэнтнераў з гектара. Такім чынам, па яго словах, лепш пасеяць менш, галоўнае — каб быў вынік. Таксама кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу на палегаць палёў і ў сувязі з гэтым паставіў задачу выпрацаваць сарты ў нізкарослыя расліны, устойлівыя да палягання. Пры гэтым, апрацоўваючы культуры на палях, важна выконваць тэхналогію. Таксама дзеля добрага ўраджаа варта рацыянальна выкарыстоўваць угнаенні — толькі так, улічыўшы ўсё да дробязь, можна спадзявацца на добры ўраджай.

«Гэты і наступны гады павінны быць пераломнымі, калі хочам быць багатымі ў сельскай гаспадарцы», — акцэнтаваў увагу Аляксандр Лукашэнка. Пры гэтым, па яго словах, нельга забывацца пра дысцыпліну. «Давайце не будзем марнаваць грошы на усялякае бязладдзе, а будзем па-сапраўднаму займацца тэхналогіяй», — канстатаваў беларускі лідар.

Прэзідэнту расказалі пра асаблівасці вырошчвання найбольш перспектывных культур. У прыватнасці, Аляксандр Лукашэнка пацкавіўся, што не задавальняе спецыялістаў падчас апрацоўкі кукурузы. Дырэктар Палескага інстытута раслінаводства Леанід Шыманскі пагадзіўся з кіраўніком дзяржавы, што сёння трэба памяншаць плошчы пасеваў, а звярнуць большую ўвагу на тэхналогію

апрацоўкі. Яшчэ адна праблема, з якой сутыкаюцца аграрыі, — у сувязі з вялікімі аб'ёмамі плошчаў расцвяжваюцца тэрміны сяўбы, у выніку чаго не заўсёды атрымліваецца якасная сыравіна. Прэзідэнт быў максімальна канкрэтны: «Кампактна раней пасеяць — кампактна раней сабраць». Прычым, як сведчаць спецыялісты, гібридныя сарты кукурузы дазваляюць пачынаць уборку з поўдня краіны ўжо з 20 жніўня.

У перспектыве плошчы, часткова вызваленыя ад кукурузы, плануецца выкарыстоўваць пад сланечнік. Прэзідэнт каторы раз звярнуў увагу на тое, што мы вымушаны купляць сланечнікавы алей у той час, як можам самі сябе ім забяспечыць. Прычым выкарыстоўваць сланечнік можна і на сілас. Такім чынам, сланечніку ў Беларусі быцц Гэта задача Прэзідэнта, якая, як вядома, не абмяжоўваецца. Масава садзіць сланечнік ці не — гэта ўжо іншае пытанне, на якім зробіць высновы ўжо налета, калі будзе сабраны ўраджай.

На думку Прэзідэнта, каб у нечым пераканацца, трэба спрабаваць. Ён нагадаў Хрушчова, з якога ў свой час смяяліся наконт яго наватарства па вырошчванні кукурузы. Аднак меў жа Мікіта Сяргеевіч рацыю: вялікую долю ад усіх кармоў сёння займае менавіта кукуруза. «Калі мы ўбачым, што гэта трэба, гэтаму быцц, то мы хутчэй гэта рэалізуем, — перакананы кіраўнік дзяржавы. — Трэба больш актыўна працаваць і глядзець, што ў нас атрымаецца».

АДКАЗНА ПАДЫХОДЗІЦЬ ДА СПРАВЫ

Зайшла гаворка і пра азімы ячмень. Прэзідэнт пагаджаецца: культура далікатная, але яна дала сёння ўраджай. Невыпадкова Гомельская вобласць вырашыла ў пяць разоў павялічыць плошчы для ячменю. Гэта акурат той выпадак, калі перш чым рабіць высновы, трэба паспрабаваць. Па словах Аляксандра Лукашэнка, усюды трэба адказна падыходзіць да справы: прычым у аднолькавай ступені важна ўдзяляць увагу як сябе, так і ўборцы.

Паказалі кіраўніку дзяржавы і перспектывныя сарты лёну. Сярэдняя ўраджайнасць дадзенай культуры па краіне складае 36 цэнтнераў з гектара. Прагнозы добрыя — гэта датычыцца як валакана, так і насення. Пры гэтым адметна, што кожны год нашы вучоныя даюць новы сорт лёну. Прэзідэнт пацікавіўся, у якіх мэтах выкарыстоўваецца алей згаданай культуры, і атрымаў адказ, што я мінімум ён запатрабаваны ў харчовай

і драўнянай прамысловасці. «Дык лёну быцц ці не?» — укладніў Прэзідэнт. Атрымаўшы станоўчы адказ, кіраўнік дзяржавы адразу анансаваў асеннюю сустрэчу на Аршанскім ільнокамбінаце, дзе перспектывы гэтай культуры абмяркуюць больш падрабязна.

Прадэманстравалі Аляксандру Лукашэнку і новыя кармавыя травяныя культуры, якія пакуль не масава, але высаджваюцца на беларускіх палатках. У прыватнасці, Прэзідэнт зацікавіўся сорта тэхнічнае і сорга цукровае. Калі першае ў асноўным выкарыстоўваюць для стварэння венікаў, то цукровае сорга пераважна ідзе на корм жывёлам — па сваёй харчовай каштоўнасці, як паведамілі вучоныя, яно пераўзыходзіць проса.

ДАРАЖЭЙ ЗА ЗОЛАТА

Кіраўнік дзяржавы прайшоўся па палях Навукова-практычнага цэнтра НАН па земляробстве. Прэзідэнту паказалі дэманстрацыйныя палі з лубінам розных сартоў. Увазе Аляксандра Лукашэнка прадставілі некалькі розных відаў пшаніцы, гароху, рапсу. Вучоныя цэнтра падрабязна расказалі, як вырошчваюцца гэтыя сельскагаспадарчыя культуры. Вучоныя растлумачылі, што сорт культурнай расліны пачынаецца з аднаго коласа. Далей атрымане насенне распаўсюджаецца на дробныя дзялянкі. Праз год высейваецца гадавальнік, сабраное насенне высаіваецца на 3-5 гектараў. З часам плошча ўгоддзяў паспяховых культур павялічваецца.

Таксама Прэзідэнт аглядзеў галоўныя аб'екты Навукова-практычнага цэнтра НАН па земляробстве. Кіраўнік дзяржавы прайшоў па тым жа маршруце, па якім звычайна праходзіць насенне падчас селекцыйнага працэсу. Першы пункт — корпус сепарыравання зерня, тут яно ачышчаецца ад пылу і ўсяго лішняга. «Калі б мы ў свой час закінулі ўсё гэта, як нам прапаноўвалі, нічога не было б сёння», — заўважыў Аляксандр Лукашэнка.

Наступным пунктам быў унікальнае для краіны аб'ект — шматфункцыянальнае сховішча для насення. Дзякуючы спецыяльнаму панэлю, з якога яно пабудавана, летам і зімой у сховішчы не адбываецца перападу тэмпературы, таму насенне тут якасна захоўваецца круглы год. Як заўважыў дырэктар навукова-практычнага цэнтра Фёдар Прывалаў, у Беларусі вырабляць насенне навуцілься і ў гэтым не ўступаюць ніякай краіне свету. «Гэта і мой гонар, што мы захавалі аграрную навуку. І не толькі збожжавое насенняводства і бульбу, а ўсё», — заўважыў Аляксандр Лукашэнка.

У тэму

Як расказаў генеральны дырэктар Навукова-практычнага цэнтра НАН Беларусі па земляробстве Фёдар ПРЫВАЛАЎ, беларускае насенне мае каштоўнасць ва ўсім свеце. «У прыватнасці, наша насенне сёння пастаўляецца ў 37 рэгіёнаў Расіі, — адзначаў ён. — Многія выбіраюць толькі беларускія сарты. Для нас гэта гонар».

На базе цэнтра створаны банк генетычных рэсурсаў, прызнаны ўрадам нацыянальным здабыткам. «У агульным банку ў нас знаходзіцца 90 тысяч узораў захоўвання, — заўважыў Фёдар Прывалаў. — Толькі насення — 46 тысяч узораў. Генетычныя рэсурсы — аснова селекцыі. А ёсць селекцыя — ёсць жыццё, прадукты, бяспэка і іншае».

Таксама гендырэктар цэнтра расказаў, што на востраве Шпіцберген, у ледніках, пабудавана планетарнае сховішча, дзе захоўваюцца найлепшыя ўзоры генетычных рэсурсаў з усяго свету, у тым ліку адзін з беларускіх сартоў пшаніцы, які па сваёй хлебапякарнай якасці найлепшы.

Вучоныя расказалі, што межаны канцэрны, якія варочаюць мільярдамі долараў на насенным рынку, працуюць як правіла з трыма-чатырма культурамі. Беларускі спецыялісты вядуць селекцыю 38 культур, неабходных для забеспячэння ўсёй краіны. У айчынай сельскай гаспадарцы беларускія сарты культур займаюць 80 працэнтаў.

«Гэта найскладанейшая справа. Тое, што мы тут убачылі і паслухалі, — гэта найскладанейшая справа. З аднаго коласа... Прывозьці адзін каласок, пачынаюць апрацоўваць і даводзяць да тысяч тон. Гэта даражэй за золата. Людзі павінны разумець, што яны кавалак хлеба купілі ў краме, а хлеб пачынаецца з навукоўцаў і тых дзялянак», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнту паказалі і сховішча селекцыйнага матэрыялу. У спецыяльных пластыкавых кантэйнерах захоўваюцца ўзоры кожнай культуры. На селекцыйных палях каля 300 гадавальнікаў. Усяго на іх размешчана 300 тысяч дзялянак і на кожнай расце селекцыйны ўзор кожнай культуры. Вучоныя цэнтра па земляробстве ўважліва вывучаюць, аналізуюць і выбіраюць найлепшыя для далейшай работы.

У комплексе сушылак адабраны селекцыйны матэрыял сушыцца і ачышчаецца. З гэтага комплексу насенне паступае ў лабараторыю, дзе за кожны сорт адказвае свой спецыяліст. Яе таксама наведваў Прэзідэнт. Навукоўцы растлумачылі, што селекцыйны працэс займае 10—15 гадоў. Таму галоўны вынік гэтай глабальнай работы — перасягнуць паказчыкі мінулага матэрыялу. Дарэчы, усе ўзоры сельскагаспадарчых культур Беларусі захоўваюцца ў генетычным банку, створаным на базе Навукова-практычнага цэнтра НАН па земляробстве.

Вучоныя цэнтра паказалі Прэзідэнту вынікі сваёй працы — хлеб,

алеі, крупы і іншыя прадукты харчавання. На дагустачы адбылася і прэзентацыя новага віду хлеба. Справа ў тым, што вучоныя аналізуюць хлебапякарныя якасці збожжа розных культур. Цяпер яны працуюць над трыцкалем. Хлеб з яго атрымліваецца з шэрым адценнем у адрозненне ад традыцыйнага чорнага (жытняга) і белага (пшанічнага). У шырокім продажы гэты хлеб можа з'явіцца праз два-тры гады. Звычайна трыцкале не выкарыстоўваецца ў хлебапечні. Аднак вучоныя паставілі перад сабой мэту стварыць такі сорт, які па сваіх якасцях будзе для гэтага прыдатны.

Аляксандр Лукашэнка пакаштаваў і пшанічны хлеб. Рацэпт вельмі просты: толькі 50 г мукі і вада, хоць па аб'ёме хлеб атрымаўся вельмі прыстойны. Як растлумачылі навукоўцы, аб'ём хлеба, што выпякаецца з 50 г мукі, можа быць розным. Такім чынам вызначаецца пяркавая якасць збожжа — сіла хлеба. Калі выходзіць аб'ём 0,75-0,8 л, то гэта вельмі высокая якасць, а калі меней 0,4 л, то такое збожжа прыдатнае толькі на фураж.

Пакуль гаспадары шукалі нож адрэзаць лусту, Аляксандр Лукашэнка нагадаў, што ў народзе хлеб не рэжучы, а ламаюць. І паказаў майстар-клас, пакаштаваўшы выпечку і пачаставаўшы журналістаў.

Развітаваючыся, Прэзідэнт падкрэсліў, што карміць людзей — вельмі высакародная прафесія. Ён падзякаваў вучоным за іх працу і падкрэсліў іх значнасць, нагадаўшы, як у блакадным Ленінградзе людзі паміралі з голада, але захавалі калекцыю насення. Прэзідэнт пахваліў супрацоўнікаў Навукова-практычнага цэнтра за іх работу і падкрэсліў, што пры неабходнасці ён будзе аказана патрэбная дапамога.

**Валерія КАНЮТА,
Беларыя СЦЯЦКО,
Смалявіцкі раён.**

ЁСЦЬ МІЛЬЁН!

У Гродзенскай вобласці намалочаны адзін мільён тон збожжа новага ўраджаа

Старшыня Гродзенскага аблвыканкама Уладзімір **КАРАЊІК** павіншаваў у полі перадавікоў уборачнай кампаніі і ўручыў заслужаныя ўзнагароды. Сярод тых, хто атрымаў падзяку кіраўніа вобласці, — камбайнеры і кіроўцы, якія намалачылі і перавезлі больш за тры тысячы тон зерня.

Нягледзячы на тое што тэмпы жніва сёлета з-за надвор'я ніжэйшыя, чым летась, намалот ужо на 105 тон перавышае мінулагадні. Вышэйшая і ўраджайнасць. З кожнага гектара атрымана 52,7 цэнтнера зерня, што на 14,5 цэнтнера больш, чым летась.

Самы значны ўнёсак у агульны каравай зрабілі гаспадаркі Гродзенскага раёна. Тут ўраджайнасць склала 83 ц/га. Убраная большая палова плошчы. Некаторыя гаспадаркі завяршылі ўборачную кампанію і правялі свае дажынкы. У раёне чакаюць рэкордныя валавы збор.

Па словах першага намесніка старшыні Гродзенскага райвыканкама Генадзя Аксаміта, хуткім тэмпам спрыяе высокая тэхнічная аснашчанасць гаспадарак. На ўзбраенні земляробаў — сучасныя высокавытворчыя камбайны, жняўры якіх ідэальна капіруюць рэльеф поля. Таксама аддачу паказалі фінансавыя рэсурсы, укладзеныя ў насенне, угнаенні, сродкі абароны раслін. У Гродзенскім раёне плануець

атрымаць 230 тысяч тон зерня, гэта самы высокі паказчык за ўсю гісторыю раёна.

Маргарыта УШКЕВІЧ.

Кантэкст

БЕЛАРУСЬ ЗАЦІКАЎЛЕНАЯ Ў ЗАБЕСПЯЧЭННІ МІРУ Ў ЕЎРОПЕ

Аб гэтым заявіў дзяржсакратар Савета бяспекі Беларусі Александр Вальфовіч на X Маскоўскай канферэнцыі па міжнароднай бяспецы, паведамліла БелТА. У маскоўскім форуме па бяспецы ўзяло ўдзел больш за 700 гасцей, сярод іх міністры абароны, начальнікі генеральных штабоў, дэлегацыі ваенных ведамстваў, прадстаўнікі экспертнай супольнасці з розных дзяржаў, а таксама прадстаўнікі міжнародных арганізацый. На канферэнцыі абмеркавалі праблемы глабальнай і рэгіянальнай стабільнасці, а таксама розныя аспекты бяспекі ў Еўропе, Азіі, Афрыцы, на Блізкім Усходзе, у Лацінскай Амерыцы.

Александр Вальфовіч назваў відэачынам, што НАТА планамерна разбурае існуючую архітэктuru глабальнай і рэгіянальнай бяспекі, арганізацыя істотна нараціла прысутнасць на сваіх усходніх граніцах. «Гэтыя працы пачаліся не з пачаткам спецыяльнай ваеннай аперацыі ва Украіне, а значна раней: свядома адхіляліся канструктыўныя пасылкі Расіі і яе саюзніку аб непадзельнасці прасторы бяспекі еўрапейскага кантынента, недапушчальнасці назапашвання ваенных патэнцыялаў у шкоду інтарэсам іншых краін рэгіёна, непрымальнасці пашырэння альянсу і ваеннага асаўення ім постваеўскай прасторы», — нагадаў кіраўнік Савета бяспекі Беларусі.

«Адначасова з гэтым альянс прадаўжае працоўваць палітыку адчыненых дзвярэй: Фінляндыя і Швецыя, аргументуючы сваё рашэнне пагаршэннем бяспекі ў рэгіёне, рыхтуюцца да ўступлення ў НАТА. Гэта відэачынае неабгрунтаванае палітычнае рашэнне», — дадаў Александр Вальфовіч.

Глабальнае супрацьстаянне паміж Захадам і Усходам перайшло ў гарачую

фазу, заявіў міністр абароны Беларусі Віктар Хрэнін. «Яшчэ летася з гэтай трыбуны мы гаварылі аб распачатай на планеце глабальнай проксі-вайне за будучую мадэль светаўладкавання. Сёння мы можам з упэўненасцю канстатаваць: вайна перайшла ў гарачую фазу», — сказаў Віктар Хрэнін.

«Паводле нашага глыбокага пераканання, спецыяльная ваенная аперацыя, вымушана распачата Расіяй на тэрыторыі Украіны, — гэта не чарговы, радавы лакальны ваенны канфлікт. Гэта знешняя права глабальнага цывілізацыйнага супрацьстаяння паміж Захадам і Усходам. І тут мы абсалютна салідарныя з расійскімі калегамі, якія выклалі сваё бачанне», — адзначыў міністр абароны.

«Выснову мы робім адну: сутычка разгорнута не на жыццё, а на смерць па ўсіх фронтах. Пытанне стаіць вельмі востра: калі перамога канцэпцыя глабалізму, то Запад захавае права дыктаваць астатнім правылы гульні і свабодна распараджацца сусветнымі рэсурсамі для працівання «залатога мільярада». У адваротным выпадку ў будучым шматпалярным свеце краінам заходняй цывілізацыі прыйдзецца расставіцца з гегемоніяй і часткай падкантрольнай рэсурснай базы з усімі наступствамі для іх дабрабыту. Таму менавіта за сваё багаце жыццё яны ваююць сёння на тэрыторыі Украіны рукамі ўкраінцаў у сучаснай версіі проксі-ваіны», — падкрэсліў Віктар Хрэнін. На яго думку, украінская дзяржава ў гэтай вайне па даверанасці выступае толькі ў ролі пешкі ў вялікай гульні. «Вашынгтон і Лондан узначалілі супрацьстаянне так званаму рускаму свету, але будучы не гатовымі да прамога супрацьстаяння, яны аддаюць перавагу кідаць у мясарубку вайны сваіх васалаў, пазіцыянуючы сябе па-над сутыч-

кай, — заўважыў Віктар Хрэнін. — Адначасова еўрапейскія саюзнікі амерыканцаў і брытанцаў з іх падачы працягваюць напампоўваць Украіну зброяй і боепрыпасамі. А кіраўніцтва ўсходнееўрапейскіх краін, нягледзячы на долю Украіны, наогул працягваюць па яе прыкладзе адкрыта гандляваць русафобіяй і сваімі грамадзянамі».

Запад свядома падсілкоўвае рэгіянальныя канфлікты, культывуючы ультраправаы ідэі. «Інфармацыйнае ўздзеянне немагчымае без трансфармацыі ідэалогіі, рэгіянальныя крызісы свядома падсілкоўваюцца Захадам, у іх ключавая роля адведзена марыянетачным, залежным дзяржавам, — сказаў Александр Вальфовіч. — Для падтрымання ваўнічнага запалу ў іх культывуюцца ультранацыяналістычныя ідэі, якія дазваляюць убачыць паралель з пабудовай сучасных фашысцкіх грамадстваў, дзе грамадзяне дзяржавы падзелены па расавай, нацыянальнай і рэлігійнай прыкметах на сваіх і чужых. З сучасных прыкладаў падобных нестабільнасці — цяперашняя Украіна, чыя эліта ў аснову нацыянальнай ідэі паклала жудасную сумесь нацысцкай спадчыны такіх дзеячаў, як Бандэра і Шухевіч, ашалелую русафобію і агрэсію».

Дзяржсакратар назваў інфармацыйную экспансію і свядомае маніпуляванне лічбавымі тэхналогіямі адным з фактараў нестабільнасці, якія ствараюцца заходнімі дзяржавамі. «Бездаказна выкарыстоўваючы сродкі інфармацыйнай камунікацыі, Запад імпнецца навязвае уласныя ілжывыя наратывы аб дзеяннях іншых дзяржаў, фарміруе фэйкі, прапагандысцкія штампы, дэманізуе вобразы асобных краін, якія не падыходзяць пад заходняе ўяўленне аб святапарадку, — сказаў ён. — Праз сучасныя інфармацыйна-камунікацыйныя сродкі аказваецца непрыкрыты дэструктыўны

ўплыў на грамадскія інстытуты, правакуюцца сацыяльныя канфлікты, акты грамадзянскага непадпарадкавання і масавыя беспарадкі, ідзе падмена традыцыйных каштоўнасцяў грамадства, фальсіфікуецца гістарычная праўда цэлых народаў».

«Тут дарэчы ўспомніць, што без увагі заходніх краін засталіся ініцыятывы Беларусі і Расіі па ўвядзенні міжнародных нормаў адказных паводзін у кіберпрасторы, — падкрэсліў дзяржсакратар Савета бяспекі Беларусі. — Праігнараваны беларускія прапановы, якія неаднаразова вылучаюцца на міжнародных пляцоўках Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь Александрам Рыгоравічам Лукашэнкам са стварэння пояса лічбавага добрасуседства і лічбавым суверенітэце, якія прадугледжваюць укараненне і прытрымліванне прызначаных нормаў неўмяшання ў нацыянальную кіберпрасторы кожнай краіны».

У якасці прыкладу канструктыўнага ўзаемадзеяння ў дадзенай галіне Александр Вальфовіч прывёў сумесную работу Беларусі і Расіі па распрацоўцы канцэпцыі інфармацыйнай бяспекі Саюзнай дзяржавы. Ён адзначыў, што на вырацоўку агульнапрызначаных правілаў паводзін у інтарэсах забеспячэння бяспекі і ўстойлівага развіцця накіраваны розныя ініцыятывы, якія вылучаюцца Беларуссю, у тым ліку нацэлены на будаўніцтва новай архітэктury рэгіянальнай бяспекі. «Іншым дзяржавам пастаянна прапануюцца сумеснымі намаганнямі запусціць шматбаковы дыялог на гэтую тэму — як у рамках механізмаў міждзяржаўнага супрацоўніцтва, так і паміж міжнароднымі арганізацыямі, — сказаў Александр Вальфовіч. — Нам усім важна рухацца да абнаўлення існуючых і стварэння новых інструментаў і структур, якія будуць несці адказнасць за бяспеку ў сваіх рэгіёнах».

Пётр ДУНЬКО.

ХЛЕБ НА ДАЛОНЯХ ЖАНЧЫНЫ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Шматдзетная маці і пры гэтым актыўніца і проста прыгажуня — так характарызуюць калегі загадчыцу зернесушыльнага комплексу «Сураж» ААТ «Віцебская бройлерная птушкафабрыка» Юлію Іванову. Звязаць сваё жыццё з сельскай гаспадаркай выйшла выпадкова: яна атрымала адукацыю ў Віцебскай акадэміі ветэрынарнай медыцыны і распачала працоўную біяграфію на пасадзе вядучага заатэхніка-селекцыянера ў агракомплексе імя Шмырова ВБПФ. «Спадалася, нека хутка прафесія зацягнула мяне. Былі, вядома, і складанасці, але я адчула, што заната мацна адгукаецца ў сэрцы сельская гаспадарка. Значыць, трэба ісці далей па гэтай няпростае, але цікавай сцяжыні», — расказвае Юлія Ігаруна. Пасля яе перавялі ў Курьна. Прага да высокіх вынікаў і дасканаласць у рабоце маладой дзяўчыны не маглі застацца без увагі, і Юлія прапанавала пасаду загадчыцы новага, толькі адкрытага, зернесушыльнага комплексу «Сураж». «Спачатку не магла нават адрозніць пшаніцу ад аўса, а цяпер здолел бачу, якую культуру прывезлі», — усміхаецца жанчына.

Сям'я Івановых жыве ў Вярхоўі. Кожны дзень, які ніколі не заканчваецца па раскладзе, Юлія Ігаруна адольвае набліжкі шлях да Суража, але на гэтыя цяжасці не звяртае ніякай увагі. Ужо трэці год як на крылах ляміцы да сваёй гаспадаркі, дзе ўзвышаюцца залатыя горы збожжа і чароўна пахне гарачым хлебам. Гэта ўборачная, расказвае загадчыца, пэўна, самая складаная. Багаты ўраджай, які сёлета далі падзвінкія

Прыемны момант віншавання.

палі, — вялікі аб'ём паступлення на комплекс. Яшчэ такое было ў 2020-м. Рабочы дзень пачынае ў 8 гадзін раніцы і працягвае, пакуль не ад'едзе алошная машына: тэрмаметра, вентыляраванне — работы хапае. У калектыве комплексу 14 мужчын і дзве жанчыны, усе яны пад кіраўніцтвам Івановай клапоцяцца аб захаванні золата палёў кругласутачна.

Геранія публікацыі выхоўвае траіх дзетак: старэйшы сын Яўген — выпускнік 11 класа — плануе пайсці па яе следы і атрымаць адукацыю ў Беларускай дзяржаўнай сельскагаспадарчай акадэміі. Арцём вучыцца ў дзявятмай класе, а дачушка Мілана перайшла ў трэці. У летні перыяд сям'я жыве на дачы, муж Юліі Аляксей працуе прапрабам і цяпер у камандзіроўцы, таму хатнімі справамі займаюцца дзеці. І вельмі ганарача сваяй мамай, якая працуе з хлебам — найвялікшай чалавечай каштоўнасцю.

Юлія — чалавек рознабаковы і актыўны, але пакуль на хобі фізічна не хапае часу. Затое завочна яна атрымлівае другую вышэйшую эканамічную

адукацыю, бо лічыць, што чалавек павінен вучыцца ўсё жыццё і няма мяжы дасканаласці.

У звычайны дзень да яе на рабочае месца завіталі прадстаўнікі раённай арганізацыі грамадскага аб'яднання «Беларускі саюз жанчын» і «Белай Русі» на чале са старэйшым раённага камітэта прафсаюза работнікаў АПК Таццянай Дзікавай, каб у рамках акцыі «Хлеб на далонях жанчын» выказаць падзяку за важную для ўсёй нашай краіны работу і ўручыць падарункі. «Вы, жанчыны, «байцы нябачнага фронту», але ад гэтага ваш уклад у харчовую бяспеку дзяржавы не меншы. Дзякуй за вашы пшчытныя рукі, праз якія праходзяць тысячы тон збожжа. Жадаем вам вытворчых поспехаў і моцнага здароўя», — павіншавала прафсаюзна лідар аграрыяў.

«Мне вельмі прыемна, што вынікі работы нашага комплексу адзначаюць. Будзем імкнуцца скарачаць новыя вяршыні», — падзякавала Юлія Іванова.

Віншаванні — гэта, вядома, добра, але ж загадчыца імкнлася хутчэй трапіць у сэрца зернесушыльнага комплексу: кантроль — галоўны фактар. Мы не сталі затрымліваць рухліваю гаспадыню, толькі павіншавалі яе з над'юджаным днём нарадзэння — 20 жніўня Юліі Ігарунае споўніцца 36 гадоў.

Аляксандра ГВОЗДЗЕВА, фота аўтара.

Чулі?

На дзіка — па новых правілах

Будуць унесены змяненні ў парадку вымання дзіка і выкарыстання атрыманай ад яго здабычы прадукцыі. Пра іх інфармуе Дзяржаўная інспекцыя аховы жывёльнага і расліннага свету.

Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 28 ліпеня 2022 г. № 494 унесены змяненні ў пастанову Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 29 жніўня 2013 г. № 758 «Аб дадатковых мерах па ліквідацыі і недапушчэнні распаўсюджвання афрыканскай чумы свіней і іншых небяспечных хвароб жывёл», у адпаведнасці з якімі:

— скасоўваюцца кампенсацыйныя выплаты (са сродкаў бюджэту) карыстальніку паляўнічых угоддзяў і паляўнічому, які здабыў дзіка;

— прадугледжана выкарыстанне прадукцыі палывання, атрыманай ад здабычы дзіка, пры гэтым плата сплачэння з паляўнічага (групы паляўнічых) у памеры адной базавай велічыні за здабычу маладняка (жывёлы ва ўзросце да двух гадоў) і двух базавых велічынь за здабычу дарослай жывёлы незалежна ад полу і трафейных якасцяў;

— палыванне загонам на дзіка ў перыяд з 1 кастрычніка да 31 студзеня дазваляецца ва ўсе дні тыдня.

Прадукцыя палывання, атрыманая пры здабычы дзіка, падлягае абавязковаму ветэрынарнаму кантролю ў адпаведнасці з Палажэннем аб парадку правядзення ветэрынарнага і радыяцыйнага кантролю прадукцыі палывання, а таксама транспарціроўкі, выкарыстання, аб'ясходжвання і (або) утылізацыі прадукцыі палывання, у тым ліку заражанай узбуджальнікамі хвароб або з перавышэннем дапушчальных узроўняў радыяцыйнага забруджвання, зацверджаным пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 27 чэрвеня 2018 г. № 493, і выкарыстоўваецца паляўнічым, які здабыў дзіка, для асабістых мэт.

Вываз прадукцыі палывання, атрыманай ад здабычы дзіка, з Рэспублікі Беларусь забаронены.

Гэтыя змены ўступаць у сілу з 1 кастрычніка 2022 года.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Члены Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь выказваюць глыбокія спачуванні Кунцэвічу Андрэю Міхайлавічу, першаму намесніку міністра інфармацыі, у сувязі з напаткавым яго вялікім горам — смерцю БАЦЬКІ.

КАБ ЗАБАВА НЕ СТАЛА ТРАГЕДЫЯЙ

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар.

А ўсё таму, што часта яны застаюцца сам-насам. У многіх летах бацькі працуюць, не ва ўсіх ёсць бабулі і дзядулі, якія могуць за імі прыглядзець, а школьны, аздараўленчы або патрыятычны летнік як від адпачынку іх камусьці не задавальняе. Аднак тым, хто пакідае непаўналетніх адных, трэба разумець: як толькі над дзецьмі, асабліва малымі, страчваецца кантроль — быць бядзе. І дзякуй богу, што камусьці шанцае: і дзеці адны, і непрыемнасці не здараюцца. Толькі гэта не нагода расслабляцца.

КАЛІ ВАДА — БЯДА

Толькі вада гэтым летам забрала жыцці ў 16 дзяцей. Як ніколі дагэтуль, ратавальнікі актывізавалі прафілактычную работу. І калі адпаведны гутаркі на тэму беспечных паводзін калі вадамаю ў школах, працоўных калектывах, а таксама акцэнт увагі на праблему праз сродкі масавай інфармацыі ўжо сталі традыцыйнымі, то такога частага, часам настольківага апавяшчэння насельніцтва шляхам смс-паведамленняў раней не было. На жаль, не ўсе прыслухаліся да рэкамендацый і заклікаў супрацоўнікаў Міністэрства па надзвычайных сітуацыях — быць пільнымі і асцярожнымі падчас купання, берачы дзяцей. Аб гэтым сведчыць вельмі сумная статыстыка.

За ёй — як правіла, недагледжанасць дзяцей з боку дарослых. У адзінаквых выпадках дзеці патанулі на вачах у бацькоў: трагедыя здарылася ў адно імгненне. Большасць жа непаўналетніх, у якіх вада забрала жыццё, знаходзіліся на вадаёме без дарослых. А калі і з імі, то апошнія былі занятыя больш важнай справай, чым бяспека іх уласных дзяцей, — у прыватнасці, распіццём алкагольных напоў.

Па нядаўніх выпадках, звязаных з трагічнай гібельлю дзяцей на вадзе, следчыя яшчэ праводзяць праверку. Вядома, што чатырохгадовы хлопчык, які патануў 5 жніўня ў Вілейскім раёне, пайшоў на возера адзін. Ён гасцяваў у сваёй бабулі ў вёсцы. Тая была занятая хатнімі справамі і не адразу заўважыла адсутнасць дзіцяці. Хлопчыка без прыкмет жыцця ў вадзе знайшоў мясцовы жыхар.

Да прыезду ратавальнікаў дасталі цела патанулага дзіцяці і жыхары Пухавіцкага раёна. Гэтым разам ахвярай вады аказаўся

Падчас выратавальнай аперацыі дзіцяці, якое правалілася ў студню ў Сенненскім раёне Віцебскай вобласці.

14-гадовай падлетак. Трагедыя здарылася 8 жніўня. Як стала вядома, у той дзень на беразе ракі Пціч адпачывала кампанія з двух хлопцаў і дзвюх дзячат. У адно імгненне адзін з адпачывальнікаў знік з поля зроку іншых школьнікаў. Тады дзеці пачалі клікаць на дапамогу. Мясцовыя жыхары хутка зразумелі, у чым справа. На жаль, ужо было позна...

СМЯРОТНАЯ ВЫШЫНЯ

Кожнае лета калечачы, смяротна траўмуюць дзяцей і адчыненныя вокны. І, здаецца, для сем'яў, у якіх выхоўваюцца малыя дзеці, адчыненыя насцежы вокны (ныважна, прысутнічае на іх маскітная сетка або не) павінны быць табу. На жаль, так лічаць не ўсе. Калі бацькі ўпэўнены, што іх дзеці самыя разумныя і дасведчаныя, таму блізка не падыдуць да адчыненых вокнаў або не змогуць адчыніць тыя, што зачыненыя, то памыляюцца. Колькі падобных трагедый адбылося нават тады, калі дома разам з дзецьмі знаходзіліся дарослыя. Класіка жанру — мама пячэ ў кухні катлеты, а дзіця ў іншым пакоі не глядзіць мультыкі і нават не малюе, як яна думае, а лезе на падаконнік і адчыняе акно. Калі дзеці застаюцца дома адны, асабліва малыя, то вокны — першае, ад чаго сыходзіць небяспека. І нават адсутнасць дарослых у кватэры на кароткі час можа каштаваць вельмі дорага.

19 ліпеня навіна аб падзенні шасцігадовай дзіцяці з акна шматпавярховіка ў Мінску разляцелася вельмі хутка. Шанцаў на жыццё ў дзіцяці не было — яго падала з вышыні дзвярэтага паверхі. Як устанавілі следчыя, у гэты момант дома нікога не было. Бабуля, якая ў той дзень знаходзілася з унучкай, скарыстаўшыся

тым, што малая спіць, выйшла ў краму. Калі вярнулася, дзіўчынка дома не было. Усё адразу стала зразумелым, калі жанчына ўбачыла адчыненае насцежы акно без маскітнай сеткі, якая звычайна на ім прысутнічала.

Трагедыя скончылася і сустрэча дзвюх сябровак у Быхаве. Маці, якая з двухгадовым сынам прыйшла ў госці да сяброўкі, часова пакінула сына без нагляду ў іншым пакоі. Калі яна палічыла дастатковым таго, што побач з дзіцем знаходзілася чатырохгадовая дзіця сяброўкі, то памылілася. Гэтая памылка каштавала вельмі дорага: двухгадовы хлопчык залез на тахту, якая стаяла побач з акном, адчыніў яго і ўпаў з вышыні пятага паверхі. У цяжкім стане дзіця было дастаўлена ў рэанімацыйнае аддзяленне мясцовай бальніцы, але вярнуць яго да жыцця не ўдалося.

Што датычыцца малых дзяцей, то, зразумела, яны не разумеюць, якую небяспеку хаваюць адчыненыя вокны. Цікавае, якая ўласцівасць іх узросту, вабыць да забароненага. І гэта датычыцца не толькі вокнаў. Невыпадкава з імі павінны знаходзіцца дарослыя, якія могуць прадачыць небяспеку, а адпаведна, не дапусціць трагедыі.

Калі ж з вокнаў падаюць падлеткі, як правіла, за гэтым стаіць іх неасцярожнасць і нязважлівасць. Віной трагедыі часта становяцца сучасныя сродкі камунікацыі. Няшчасны выпадак з 14-гадовай дзіўчынкай адбыўся 18 студзеня 2022 года ў Луніцы. Школьніца здымала сябе на мабільны тэлефон, пры гэтым сядзела на парэччы балкона. Страціўшы раўнавагу, дзіўчынка ўпала ўніз — з чацвёртага паверхі! Нарадзілася яна ў кашулі — па-іншаму я і скажаць, бо бышлося толькі траўмамі.

ШЛЯХ У ПАСТКУ

Апошнім часам пачасціліся выпадкі траўміравання дзяцей на дзіцячых пляцоўках і ў іншых месцах — падобныя надзвычайныя сітуацыі фіксуюцца ратавальнікамі практычна штодзень. Адным словам, шукаючы сабе прыгод на пяту кропку, дзеці ў прамым сэнсе трапляюць у пастку. Некаторыя становяцца заложнікамі надзвычайнай сітуацыі па неасцярожнасці.

Днямі, напрыклад, ратавальнікам паступіла паведамленне аб тым, што патрабуецца дапамога дзіцяці, які самастойна не можа высунуць нагу з азбеставай трубы. Як стала вядома, здарылася гэта падчас прагулкі з мамай, якая таксама не змагла яе дастаць. Нагу двухгадоваму хлопчыку вызвалі ратавальнікі. Не лепшым чынам гуляў на дзіцячых пляцоўках скончылася і для непаўналетняга жыхара Гродна, галава якога захраснула ў металічнай агароджы горкі. З дапамогай спецыяльнага інструменту ратавальнікі хутка вызвалілі дзясцігадовага хлопчыка.

І калі захраснутымі дзясцямі рукамі, нагамі і нават галавамі дзяцей ужо мала каго здзівіць, то ў студні дзеці падаюць нячаста. Днямі падобны сігнал паступіў ратавальнікам Сенненскага раёна Віцебскай вобласці. У тэхналагічнай студні глыбіней прыкладна ў пяць метраў апынуўся хлопчык 2013 года нараджэння. Як высветлілася, у непрыемную сітуацыю школьнік трапіў, калі разам з сябрамі гуляў на тэрыторыі школы, якая не эксплуатаецца. На шчасце, хлопчык абышоўся толькі ўдарам гядагнічнай вобласці цела. Чаму студня была незачыненая, цяпер будучы разбірацца кампетэнтныя органы.

У Барысаве 5 жніўня дзеці не знайшлі лепшай забавы, як пакатацца на ліфце, прызначаным

для пажылых людзей і людзей з інваліднасцю. Праз некаторы час ліфт спыніўся, выбрацца з яго не ўяўлялася магчымым — дзверы не адчыніліся. Зноў на дапамогу паступіў ратавальнікі. Сваюльства ж дзеці з аграгарадка Багушэвічы, што ў Бярэзінскім раёне, прывяло да пажару. Застаўшыся без нагляду дарослых, дзеці дзевяці і 11 гадоў вырашылі прыгатаваць папкорн з круп. Прытрымліваючыся рэкамендацый адной з сацсетак, якая прапанавала рэцэпт смачнай стравы, школьнікі нагрэлі сланечнікавы алеі у каструлі да такой ступені, што ён загарэўся. Юныя кулінары не прыдумалі нічога лепшага, як патушыць агонь вадой (што катэгарычна забараняецца!), — у выніку адбыўся выбух, агонь распаўсюдзіўся па ўсёй кухні. Толькі дзюкочы шчасліваму збегу абставін дзеці змаглі пакінуць хату. Іх жыццю і здароўю нічога не пагражала. Што датычыцца жыцця, іх бацькам трэба будзе прыкласці намаля сіл і фінансаў, каб прывесці хату ў прыстойны выгляд.

— Дзеці без нагляду — патэнцыйная рызыка для ўзнікнення небяспечнай сітуацыі, — звяртаецца да бацькоў **адфіцыйны прадстаўнік Мінскага абласнога ўпраўлення МНС Анастасія ШВАЙБОВІЧ**. — Цікавае, дзеці і часта адсутнасць здольнасці прагназаваць вынік свайго свавольства могуць прывесці да бяды. Забяспечваючы кантроль за дзецьмі, пастаянна нагадваючы ім аб мерах асабістай бяспекі. Кантралююць гульні дзяцей! Безадказнасць і халатнасць, а разам з імі ўпэўненасць у тым, што з вашым дзіцем такое не адбудзецца, могуць каштаваць вельмі дорага.

Вераніка КАНЮТА.
Фота з адкрытых крыніц.

Каб пазбегнуць выпадкаў выпадзення з вокнаў, ратавальнікі рэкамендуець:

- устанавіць блакіратары адкрыцця вокнаў або спецыяльныя фіксатары, якія не дазваляць дзіцяці адчыніць акно больш чым на некалькі дзюймаў;
- выкарыстоўваць абмежавальнікі адкрыцця вокнаў з тросам, якія дазваляць адчыніць акно толькі на даўжыню троса;
- абараніць вокны, устанавіўшы аконныя расшоткі;
- абсталяваць вокны спецыяльнымі накладнымі ручкамі на замку з камплектам ключоў;
- адсутны ад вокнаў усе віды мэблі і не пакідаць у пакоі дзіцячых табурэткаў;
- не ўстанаўліваць маскітную сетку: дзіця ўспрыме яе як перашкоду і абарэцца;
- не пакідаць вокны адчыненымі насцежы, калі ў кватэры дзіця;
- не дазваляць дзіцяці гуляць на падаконніку.

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

Насельніцтва планеты перавысіла 8 мільярда чалавек

Пра гэта паведаміў партал Countrymeters, на ім размешчаны лічылнік насельніцтва, які працуе ў рэжыме рэальнага часу. Большая частка насельніцтва свету (5,6 мільярда чалавек) жыве ў 20 краінах свету. Пры гэтым на планеце ўсяго дзве дзяржавы, дзе колькасць насельніцтва большая за 1 мільярд чалавек — гэта Кітай і Індыя, якія займаюць першы і другі радок сусветнага рэйтыngu адпаведна. У пяцёрку лідараў па колькасці насельніцтва таксама ўваходзяць ЗША (336 млн), Інданезія (281 млн) і Пакістан (231 млн). Мужчын, паводле статыстыкі, больш, чым жанчын — адпаведна 4,04 млрд і 3,96 млрд. Даследаванне партала паказала, што самымі распаўсюджанымі прычынамі смерці з'яўляюцца ішмичная хвароба сэрца і інсульт. Сёлта ад хваробы сэрца памерла 6 мільянаў чалавек, а ад інсульту — больш за 4 мільёны. Паводле падлікаў партала, адзнака 7 мільярдаў была дасягнута

зімой 2012 года. Цяпер насельніцтва штогод павялічваецца на больш як 90 мільянаў чалавек. Па прагнозах спецыялістаў, мяжа ў 9 мільярдаў будзе пераадолена да 2040 года.

Узровень вады ў Рэйне дасягнуў новага мінімуму

Узровень вады ў найважнейшай для транспартнай галіны Еўропы рацэ Рэйн апусціўся да новага мінімуму ў яе ключавым участку, з-за чаго ўзніклі праблемы з транспарціроўкай паліва і іншых тавараў. Аб гэтым паведаміў Bloomberg са спасылкай на заяву мясцовага ўпраўлення водных шляхоў і суднаходства (WSA). Узровень вады ў раёне горада Кауб упав да 30 см. Паводле інфармацыі ўлад, узровень вады будзе вагацца на працягу тыдня ў раёне 31-33 сантыметраў. У WSA адзначылі, што такая з'ява выклікала адсутнасцю ападкаў за апошні час. Паводле даных Bloomberg, узровень вады ў Каубе апошні раз быў такім нізкім улётку 1990 года. Прыкладна 60 %

тэрыторыі ЕС і Вялікабрытаніі сёлта адчуваюць на сабе наступствы засухі, якія пагаршае анамальнае спякота. Такія краіны, як Францыя, Іспанія, Італія і Нідэрланды, сутыкаюцца з недахопам вады. Падобныя ўмовы негатыўна ўплываюць на сельскую гаспадарку, энергетыку і рачное суднаходства.

Нацыянальны банк Румыніі наняў на работу вядомага астралага

Аб гэтым паведаміў партал Adevarul са спасылкай на крыніцы ў Нацбанку. «Вядомы астралаг Мінерва працуе ў Нацыянальным банку Румыніі (БНР). Інфармацыя аб прыёме яе на работу была пацверджана афіцыйнымі асобамі БНР, якія, аднак, удакладнілі, што яна займае пасаду сакратара дырэктара, які займаецца адміністрацыйным абслугоўваннем банка», — адзначыў партал. Мінерва ў адным з падкастаў і сама пацвердзіла, што цяпер працуе ў Нацыянальным банку краіны. Спраўднае імя астралага — Габрыела Дзіма, ёй 64 гады, і яна запўнівае, што займаецца астралагіяй ужо 50 гадоў. Паводле даных румынскіх СМІ, у яе ёсць дыплом па праве, акцёрскім майстэрстве і псіхалогіі.

Ваеннае пакаленне — мірнаму пакаленню

На фронт ён трапіў у сямнаццаць...

АЛЕГ Назаравіч Пліндоў і Барыс Генадзевіч Бейлін, відаць, найстарэйшыя ў Гомелі ўдзельнікі Вялікай Айчыннай. Першаму — 99, другому — 95. Яны ваявалі на розных франтах, маюць узнагароды: **Алег Назаравіч** — два ордэны Айчыннай вайны і два медалі «За адвагу», **Барыс Генадзевіч** — медаль «За перамогу над Германіяй» і ордэн Айчыннай вайны другой ступені. Пазнаёмліся гадоў 20 таму ў шпіталі інвалідаў вайны і з таго часу моцна сябруюць. Абодва — інтэлектуалы, любяць літаратуру, мастацтва, раней, да пандэміі, часта выступалі з успамінамі перад моладдзю і пад настрой, змяняючы адзін аднаго, чыталі на памяць «Васілія Цёркіна».

Юнацкія парывы

— Калі нехта з франтавікоў будзе казаць вам, што нічога не баюся, не думай пра смерць, — не верце, — кажа Барыс Генадзевіч. — На вайне страшна ўсім, бо жывому — жывое... Верце таму, хто прызнаецца, што змог справіцца, пераадолець свой страх і нагнаць яго на ворага.

...Пачатак вайны школьніку Барысу Бейліну запомніўся бежанцамі, калонамі адступаючых чырвонаармейцаў, школамі і дзіцячымі садкамі, якія пераабсталяваліся пад ваенныя шпіталі і заступаўся раненымі.

Яго сям'я — маці і двум малодшым брацкім — удалося пакінуць Гомель у жніўні 1941-га. Дзе пешкі, дзе на падводах дабраліся да Курска, адтуль — да горада Калініна, да станцыі Верашчагіна, што непадалёк ад Пермі, да горада Талды-Курган у Казахстане. Там, працуючы ў калгасе «Сталінец», 14-гадовы Барыс перабраў многія «пасадкі»: быў пастухом, паганятым быком дзіяволу, прычэпшчыкам... Праз два гады асвоіў трактар і збожжаўборачны аэрграт.

Работа ў яго была круглы год: зімой падлетак вывозіў угнаенні, па саннай дарозе са станцыі Пустаба на кабылах дастаўляў гаручае для калгаснай тэхнікі. Маразы ў тыя гады людзей не шкадавалі, па стэпах насіліся галодныя ваўкі.

За старанную работу Барысу налічвалі за дзень па паўтара працадня, — больш, чым дарослым калгаснікам. Плацілі натурай: пшаніцай, цукрам, семкамі, кукурузай... Частку заробленага можна было прадаць, абмяняць ці здабыць алей. Такім чынам у сям'і галоўным кармільцам стаў Барыс.

Але ж іншыя ваявалі, білі ворагаў...

Хлопец таксама хадзіў у ваенкамат — прасіўся на фронт, але кожны раз атрымліваў адмову: трэба падрасці. Урэшце яго паслаў на кавалерыйскія курсы, дзе ён так навастрэйся ездзіць конна (на вялікай хуткасці мог саскочыць з каня і ўскочыць назад на спіну), што, здавалася, мог выступачь у цырку! Асвоіў і спосаб запраганяння шасці пар коней для перасоўвання цяжкіх гармат.

Барыс Генадзевіч Бейлін у 1948-м і ў 2014 годзе.

Тым часам наступіў 1944-ы, сям'я Бейлінных вярнулася ў зруйнаваны Гомель, але і ў тутэйшым ваенкамаце на просьбу адправіць яго на фронт Барыс пачуў тое ж, што ў Талды-Кургане: трэба чакаць 18. Дакументы аб заканчэнні кавалерыйскіх курсаў не дапамаглі. «Вось калі б іншага профілю, — казалі ў ваенкамаце, — магчыма, было б прасцей». — «Дык пашліце на тыя іншыя курсы», — слёзна прасіў хлопца, але яму усё роўна адмовілі.

— І тады я паступіў у аўташкола, — расказвае ветэран, — атрымаў пасведчанне кіроўцы. Гэтым разам мне, сямнаццацігадоваму, пайшло насустрэчу... Але ж зноў няўдача: ад цяжкай работы ў калгасе ў мяне з'явілася грыжа, з

ёй я трапіў у бальніцу, і толькі пасля аперацыі ўжо на фронт...

На вышках і ў... яме

Служба праходзіла ў Эстоніі, у 47-м асобным батальёне паветранага назірання, апавяшчэння і сувязі 77-й дывізіі супрацьпаветранай абароны трэцяга Прыбалтыйскага фронту. Задача заключалася ў тым, каб выяўляць у небе самалёты ворага, па гуку вызначаць іх мадэлі, кірунак, хуткасць, перадаваць гэтую інфармацыю радыстам, а такія — зеніткам.

Днём месцам для назірання з'яўлялася спецыяльная вышка, ноччу — звычайная глыбокая (метра паўтара...) яма, якая дапамагала

сфакусіраваць гук і вызначыць напрамак палёту.

Варожая авіяцыя іх пасты не бамбіла, але ж з боку эстонскіх нацыяналістаў напады былі. Падчас аднаго з такіх Барыс Генадзевіч атрымаў асколачнае раненне ў руку, наступствы якога адчувае дагэтуль.

На фронце яму давялося быць і кіроўцам баявой машыны, і сувязістам, і радыстам.

...Пасля Перамогі да 1951 года служыў у войску. Ён — капітан у адстаўцы.

Вайна падарвала здароўе яго бацькі (памёр у 52 гады), забрала трох родных дзядзькаў (чацвёрты, цяжка паранены, памёр ужо ў мірны час)...

Барыс Генадзевіч пасля заканчэння армейскай школы аўтамабільных механікаў, а затым і Саратаўскага аўтамабільнага інстытута працаваў на розных пасадах у Гомелі. Да гэтага часу ён, выдатнік Дзяржаўтаспекцыі Рэспублікі Беларусь, з'яўляецца камандзірам адной з гарадскіх дабравольных народных дружын на бляспецкі дарожнага руху. З любімай жонкай Еўдакіяй Ісаканай, а цяпер ветэрану аднаму, ніколі не сорамна было азірацца на прахлятыя гады, бо жылі сумленна.

...У Дзень Перамогі ў двары дома, дзе пражывае Барыс Генадзевіч, страйковым маршам прайшлі курсанты ваенна-транспартнага факультэта ўніверсітэта транспарту. Гэта — даніна павагі.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.
Фота з сямейнага архіва сусразмоўніка.

Людзі і лёсы

Быць патрэбнай...

Іншых мэт яна не ставіла

ПА жыцці — пахвалюся — мне шчасціць на добрых людзях. Вось і пра Людмілу Адамаўну Аралкіну спачатку чула, што яна, як тое сонца, усіх стараецца абгарэць, а потым і ўбачыла: усё праўда.

Сям'ю, дзе тая гадавалася, ведалі ў Беразіно як шматдзетную і вельмі працавітую. Людзечка, адна з малодшых дачок, шкадуночы хваравітага бацьку, ва ўсім старалася дапамагаць і марыла стаць медыкам.

Як надумала, так і зрабіла: скончыла восем класаў беларускамоўнай сярэдняй школы імя графа Патоцкага і медвучылішчы ў Чэрвені, па размеркаванні трапіла ў далёкую Растоўскую вобласць. Там, у сяле

Кірसानаўка, Людміла набірлася ведаў і вопыту. На рабоце заўжды сур'ёзна і прынцыповая, а ў кампаніі — першая запявала, яна хутка заваёўвала аўтарытэт. Яе абралі ў праўленне калгаса. Яна прысутнічала на планёрках, дзе ўзнімаліся розныя пытанні. Неяк Людміла сказала, што нельга ў вёсцы без грамадскай лазні...

Гэтую прапанову тады не проста падтрымалі — знайшлі срэдкі, каб узвесці такі патрэбны аб'ект. І нават назвалі яго ў гонар ініцыятаркі — «Людміла».

...Там, у Кірसानаўцы, прайшла яе маладосць, там яна выйшла замуж за музыканта і дырэктара СДК Генадзя Аралкіна, там пасадзіла цэлы сквер з любімым бярозка, якія так клікалі дамоў у родныя мясціны.

«Добра ў людзях, ды цяжка ў грудзях» — гэта матуліна прымаўка болей адчулася ў сэрцы дачкі. У выніку яна вярнулася ў сваё роднае Беразіно.

У мясцовай бальніцы яе сустрэлі з радасцю — стала працаваць медсястрой у хірургічным аддзяленні побач з прызначанымі мэтрам, Віктарам Аляксандравічам Маеўскім, Міхаілам Сяргеевічам Гермаідам, Юрыем Васілевічам Мазайлам. Яны для яе, а яна для іх стала сапраўднай знаходкай, бо была яшчэ і донарам — прычым з вельмі рэдкай, чацвёртай, групай крыві і адмоўным рэзусам.

...Разам з тым у асабістым жыцці Людмілы надыйшла чорная паласа: не стала аднаго з сыноў, а потым і мужа. Новыя абставіны

вымусілі яе змяніць работу: да выхдаў на сапраўды заслужаны адпачынак яна была дзяжурнай у прыёмным пакоі бальніцы.

...Не сядзіць склаўшы рукі і цяпер. Дапамагае сыну з нявесткай гадаваць двух хлапчукоў-унукаў і даглядае коз. «Іх малако — сапраўдны эліксір здароўя. Шкада, што людзі яго недацэньваюць».

Коз у Людмілы Адамаўны восем. Жанчына выганяе іх да прыбярэжных кустоў Бярозіны, садзіцца вязаць альбо лавіць рыбу, а яны самастойна здабываюць ежу. Разумныя жывёлы: баццаць, калі гаспадыня пачынае збірацца дамоў, і паслухмяна крочаць за ёю следам. Жыццё працягваецца.

Ніна БУРКО,
г. Беразіно.

Наўздагон

«Звязду» ў нас любілі ўсе

У далёкія трыццатыя гады дваццатага стагоддзя ў вёсцы Радкава, што на Салігорскім чыне, жыла сям'я майго дзёда Ігната Аляшкевіча. Дзевяць дзетак, вялікая гаспадарка, зямля — работы хапала. Але ж не ёю адно. У гэтай сям'і, што нягаспадарка ў тыя часы, усё, апроч малечы, былі пісьменнымі, а стала заўсёды ляжалі свежыя газеты і часопісы.

У 1937 годзе іх найпершы чытач, мой дзядуля Ігнат, па даносе быў арыштаваны, асуджаны і больш дахаты не вярнуўся. Без яго бабулі вельмі цяжка прыйшлося, ды дзеці памалу падраслі — разляталіся з роднага гнязда. У вёсцы, з мамай, заставаўся мой тата. Жаніўся, з'явілася я...

Калі мне споўнілася пяць гадоў, тата вырашыў вучыць мяне грамаце, але не па кніжках (на такую раскошу не хапала грошай), а па газеце. З загалюкаў ён выразаў вялікія літары, клеіў іх на паперу і па гэтым самаробным алфавіце вучыў мяне чытаць.

Такім вось было першае знаёмства з газетай «Звязда», якую ў сям'і любілі ўсе. Да свайго апошняга дзядзечка (а пра жыла яна 90 гадоў) чытала «Звязду» мая бабўлька Зося. Так і ўспамінаецца: сядзіць на шырокай лаве каля вялікага акна, каб на старонку падала сонечнае святло, «каб відней было», — і чытае.

Гледзячы на ўсіх, чытала і я, малая, — чыста механічна, спачатку нічога не разумючы, а пасля...

Пасля таго як не стала бабулі, «Звязду» і таксама да апошніх дзён чытаў мой тата. Не магла ёй здрадзіць і я — стала купляць газету ў кіёсках.

Чытаць і пісаць любіла заўсёды: дзённікі, вершы, нататкі...

У сталыя гады гэтыя напрадукі дзаволілі мне вярнуцца да творчасці: на сёння я аўтар і сааўтар дзясяткаў зборнікаў паэзіі і прозы, лаўрэат многіх конкурсаў... І дапамагла мне ў гэтым менавіта «Звязда». Ёй, усім чытачам газеты, мае віншаванні са сто п'ятым днём нараджэння.

Валянціна БАБКО-АЛЯШКЕВІЧ,
Салігорскі раён.

Усмешачку!

НЕ ВУЧЫЦЕ РЫБУ ПЛАВАЦЬ

У майго дванаццацігадовага ўнука звычайна шмат і розных. Адна з іх — наведваць сваіх бабулю і дзядуляў. Робіць ён тое досыць рэгулярна і ў канкрэтных дні. Няцяжка здагадацца, у якія.

Дык вось, некай раз унук прыязджае, атрымлівае пэўную суму з пенсіі, досыць цярпліва зносіць чарговую мараль, бо ў яго бабулі таксама звычайна: аддаючы сваю «капейчыну», яна заўсёды нагадвае ўнучку пра неабходнасць эканоміі...

У той раз, завяршаючы «пропаведзь», яна, між іншым, сказала, што сёння ў дзядуля дзень нараджэння. Будзе салодкі стол, так што прысмакі можна не купляць — сэканоміць.

— Добра, — згадзіўся ўнук і праз паўзу дадаў: — Я таксама хачу скінуцца дзяду на падарунак... Дай мне яшчэ рубель.

...Бабуля, выцягваючы яго з кашалка, толькі цяжка ўздыхала: «І каго я вучу эканоміі?!»

Я. ШАСТАКОЎ,
г. Гомель.

КАТАРАКТА І ГЛАУКОМА ЗДАЮЦА ўРАЧАМ

Як сучасныя метады лячэння вырастоўваюць ад страты зроку

НАЙБОЛЬШ частымі прычынамі зніжэння вастрыні зроку з'яўляюцца глаўкома, катаракта, захворванні сятчаткі, прыроджаныя паталогіі і траўмы. Самае небяспечнае захворванне, якое часта вядзе да інваліднасці, — глаўкома, а самая распаўсюджаная аперацыя — хірургія катаракты. У нашай краіне выконваюцца абсалютна ўсе сучасныя аперацыі, якія ёсць у свеце.

Высокаспецыялізаваная афтальмалагічная дапамога аказваецца ў Рэспубліканскім афтальмалагічным цэнтры на базе 10-й клінічнай бальніцы, у 4-й дзіцячай клінічнай бальніцы, РНПЦ «Маці і дзіця», РНПЦ анкалогіі і медыцынскай радыялогіі імя М. М. Аляксандрава, РНПЦ радыяцыйнай медыцыны і экалогіі чалавека ў Гомелі.

— Афтальмологія ў нашай краіне адразніваецца сацыяльнай арыентаванасцю і дзяржаўнай падтрымкай у медыкаментозным, хірургічным, лазерным лячэнні і выкарыстанні донарскіх тканак. Беларусь з'яўляецца ўнікальнай краінай не толькі на постсавецкай прасторы, але і ў Еўропе і свеце, дзе медыкаментознае лячэнне глаўкомы ажыццяўляецца цалкам

бесплатна. — Кажа галоўны пазаштатны афтальмолаг Міністэрства аховы здароўя загадчык кафедры афтальмологіі **БЕЛМАПА Таццяна ІМШАНЕЦКАЯ**.

Паводле яе слоў, цяпер актыўна прымяняюцца айчыныя імпарта-замашчальныя лекі. Прычым гэта датычыцца не толькі монарэпартаў, але і фіксаваных камбінацый, якія ў шэрагу выпадкаў зручныя для пацыентаў.

У лячэнні глаўкомы часта прымяняюцца лазерныя метады. З іх дапамогай леаца і самую складаную форму — рэфрактарную глаўкому, устойлівую да іншых метадаў. Прымяняюцца лазерныя аперацыі і ў пацыентаў з высокімі зрокавымі функцыямі на пачатковых стадыях захворвання. У такіх выпадках выкарыстоўваецца новы метад, які нядаўна з'явіўся ў дзяржаўнай клініцы, — мікраімпульсная трансперальная цыкла-фотакаагуляцыя.

— Лячэнне асабліва ўскладненых форм глаўкомы, раней неаднаразова апераваныя, устойлівых да медыкаментозных і лазерных метадаў, ажыццяўляецца ў нашай краіне на бясплатнай аснове, — падкрэсліла Таццяна Імшанецкая.

Самая распаўсюджаная аперацыя на органах зроку ў бела-

русаў — хірургія катаракты. Гэта сучасная мікраінвазіўная метадыка, з мінімальнымі разрэзамі, якая дазваляе хутка раабілітавацца, скараціць час знаходжання ў стацыянары і знізіць рызыку пасля-аперацыйных ускладненняў.

У Рэспубліканскім афтальмалагічным цэнтры функцыю сучасныя аперацыйны блок з шасцю аперацыйнымі, з іх тры з ламанарнымі плынямі, з асабліва чыстым паветрам, з устаноўкамі для хірургіі катаракты, камбінаванай вітрэальнай хірургіі, фемтасекундным лазерам для хірургіі рагавіцы і апаратам для крослінкінга (метад сшывання рагавіцы).

Гэта дазваляе праводзіць усе віды камбінаваных аперацый на шклопадобным целе і сятчатцы з аднамомантным выдаленнем хрусталака пры траўмах і захворваннях, а таксама крослінкінг рагавіцы і пластычныя аперацыі.

— У Беларусі актыўна праводзіцца трансплантацыя тканак у афтальмологіі. Актыўна выкарыстоўваецца трансплантацыя амніётнай мембраны, рагавіцы і склеры. Гэта лячэнне асабліва цяжкіх форм глаўкомы, рэканструкцыйныя аперацыі, лячэнне дэфектаў кан'юктывы і склеры. Кератопластыка праводзіцца з выкарыстан-

нем фемтасекунднага лазера. Ён функцыянуе ў нас ужо больш за 10 гадоў, — расказвае галоўны афтальмолаг.

Што датычыцца зляякасных пухлін вока, то ў апошнія гады ўкараняюцца органазахавальныя метады лячэння, таму адбылося зніжэнне колькасці такіх інвалідных злуччых аперацый, як выдаленне вочнага яблыка. Пры меланоме выкарыстоўваюцца сучасныя метады: камбінаванае лячэнне, гама-нож. З дапамогай апошняга пралечана ўжо 80 пацыентаў. Гэта амаль удвая больш, чым у Расіі.

Як адзначыла Таццяна Імшанецкая, за апошнія гады назапа-

шаны ўнікальны вопыт аказання неадкладнай афтальмалагічнай дапамогі пацыентам з каранавіруснай інфекцыяй. Для гэтага быў арганізаваны аперацыйны блок, асанчаны ўсім неабходным абсталяваннем для выканання як складаных, так і высокатэхналагічных аперацый па неадкладных паказаннях: траўма, нездаровая катаракта, адслонка сятчаткі. Запатрабаванымі ў гэты перыяд аказаліся лазерныя метады лячэння, калі пацыент з закрытавугольнай глаўкомай, разрывамі сятчаткі мог атрымаць лячэнне, знаходзячыся ў інфекцыйным аддзяленні.

У тэму

Як выратаваць дзіця ад блізарукасці?

На праблему пагаршэння зроку ў дзяцей 3-за выкарыстання гаджэтаў звярнуў увагу **загадчык аддзялення лазернай мікрахірургіі вока 10-й гарадской клінічнай бальніцы Мінска Ігар ЗАБАРОЎСКІ**:

— Вока чалавека задумана такім чынам, каб бацьчы удалечыню. З дзіцячага ўзросту зрокавая нагрузка збліжы ўзрастае з кожным годам. Адаптавацца пад яе, вока праходзіць мікраэвалюцыю і становіцца блізарукім. На сёння не менш за палову сярод дзяцей і падлеткаў да 18 гадоў маюць зрокавыя адхіленні, якія звязаны пераважна з нагруквай збліжкі. І гэта лічба штогод узрасце. У азіяцкім рэгіёне яна ўжо 90 %. Таму важна засцерагчы дзіця ад гаджэтаў у дашкольным узросце. Анатомія вока не церпіць такога гвалту. Менавіта таму ў рэкамендацыях любога афтальмолага першым пунктам стаіць захаванне рэжыму зрокавых нагрукак.

НОВЫ ШТАМ COVID-19 УЖО ў БЕЛАРУСІ

У Міністэрстве аховы здароўя ацанілі небяспеку «Амікрон-ніндзя»

На мінулым тыдні ў Мінску і Віцебску ўпершыню выявілі новы падвід каранавіруса — «амікрон ВА.4.6», які зарэгістраваны ў 43 краінах свету. Паводле папярэдніх звестак, ён у параўнанні з іншымі варыянтамі «Амікрона» мае вялікую трансмісійнасць і лепш хаваецца ад дзеяння імунітэту. Менавіта таму ён атрымаў сваю другую назву — «ніндзя». Наколькі небяспечны для Беларусі «Амікрон-ніндзя», распавяла ў эфіры СТБ начальнік аддзела гігіены, эпідэміялогіі і прафілактыкі Міністэрства аховы здароўя **Іна КАРАБАН**.

Спецыяліст адзначыла, што ход хваробы такі ж, як і ў іншых штамаў «Амікрона» і нават лягчэйшы.

— «Ніндзя» пакуль распаўсюджваецца ў асноўным у ЗША і ў Еўропе. Па тых даных, якія ў іх ёсць, гэта лёгкая і сярэдня ступень цяжкасці, — сказала Іна Карабан.

Пры гэтым прадстаўнік ведамства адзначыла, што новыя штамы могуць і не рэагаваць на імунны адказ. Таму яна рэкамендуе праводзіць бустарную вакцынацыю, каб прадукціць развіццё цяжкіх ускладненняў пасля захворвання.

Паводле слоў Іны Карабан, цяпер у Беларусі адзначаецца невялікае павелічэнне колькасці хворых.

— Мы бачым, што выпадкі паволі ўжо пачынаюць прырастаць. І сітуацыя ў краіне вакол нас гэта паказвае. Каранавірус становіцца бліжэй да сезоннага. Чакаем, як і грып, але толькі ковід будзе крыху раней.

Сёння ў Беларусі вакцынацыю праводзяць расійскім «Спадарожнікам» і кітайскім «Сінафармам».

— Міністэрства аховы здароўя прапонуе пачаць накіраваць новых хворых. Гэта такія інтэрнацыйнае вакцына. Калі будзе заплыт на вакцынацыю дзіцяці малодшага ўзросту, то, магчыма, мы разгледзім вакцыну кубінскай вытворчасці, якая была ў нас нядаўна зарэгістраваная — Sobergana Plus, — адзначыла спецыяліст.

Скажыце, доктар...

АСЦЯРОЖНА: ЕЖА!

Як папярэдзіць харчовыя атручэнні

Смачная ежа павінна выклікаць радасць і задавальненне. Але часам у вяцёла сярброўскага пікініка на прыродзе або ўтульнай вячэры ў коле сям'і здарэцца зусім нярадасны працяг. Як не атруціцца ежай і што рабіць, калі такое раптам здарылася? Пра гэта гутарым з ўрачом-інфекцыяністам 11-й гарадской паліклінікі г. Мінска Андрэем **МАКАРЭВІЧАМ**.

— **Андрэй Міхайлавіч, якія прычыны харчовых атручэнняў?**

— Трэба сказаць, што атручэнні, або харчовыя таксіка-інфекцыі — гэта вострыя інфекцыйныя захворванні, якія выклікаюць умоўна-патагенныя бактэрыі. Пры трапленні мікраарганізмаў у харчовыя прадукты ў іх назапашваюцца таксіны, якія могуць выклікаць атручэнні чалавека.

Харчовую таксікаінфекцыю выклікае вялікая група бактэрыяў. Узбуджальнікі шырока распаўсюджаныя ў прыродзе, валодаюць яўнай устойлівасцю і здольныя размнажацца ў навакольным асяроддзі. Усе яны — пастаянныя прадстаўнікі нармальнай мікрафлары кішчэніка чалавека і жывёлін.

— **Што з'яўляецца крыніцай інфекцыі?**

— Розныя жывёлы і людзі. Найбольш часта гэта асобы, якія маюць гнойныя захворванні — панарыйцы (гнойнае запаленне тканак пальцаў), ангіну, фурункулёз і іншыя. Сярод жывёл — каровы і авечкі, якія хварэюць на мастыты. Усе яны вылучаюць узбуджаль-

нік (звычайна стафілакокі), якія трапляюць у харчовыя прадукты падчас іх апрацоўкі, дзе і адбываецца размнажэнне і назапашванне бактэрыяў. Эпідэмічную небяспеку складаюць як хворыя, так і носбіты ўзбуджальнікаў. Праўда, перыяд заразлівасці хворых невялікі.

Узбуджальнікаў некаторых таксікаінфекцый людзі з жывёлы вылучаюць у навакольнае асяроддзе. Рэзервуарам шэрага ўзбуджальніка могуць з'яўляцца глеба, вада і іншыя аб'екты навакольнага асяроддзя, забруджаныя выдзяленнямі жывёл чалавека.

— **Як узбуджальнікі трапляюць у ежу?**

— Механізм перадачы — фекальна-аральны, асноўны шлях перадачы — харчовы. Для ўзнікнення харчовых таксікаінфекцый, выкліканых умоўна-патагеннымі бактэрыямі, неабходна масіўная доза ўзбуджальніка або пэўны час для яго размнажэння ў харчовых прадуктах. Часцей за ўсё харчовыя таксікаінфекцыі звязаныя з ужываннем малака, мансарваў прадуктаў, рыбных кансерваў у алеі, мясных, рыбных і агароднінчых страў, а таксама кандытарскіх вырабаў, якія змяшчаюць крэм — тарты, пірожныя.

Прыгатаванне некаторых мясных страў і вырабаў, павольнае ахалоджванне, шматразовае падагрэванне, умовы іх рэалізацыі спрыяюць прарастанню спор і размнажэнню вегета-тыўных формаў. У перадачы ўзбуджальніка ўдзельнічаюць розныя аб'екты навакольнага асяроддзя: вада, глеба, расліны, прадметы быту і догляду хворых.

— **А ці можа наш імунітэт супрацьстаяць інфекцыі?**

— Натуральная ўспрымальнасць людзей высокая. Звычайна церпіць большасць асоб, якія ўжывалі заражаную ежу. Аднак апрача ўласціваасці ўзбуджальніка (дастатковая доза, высокая вірулентнасць), для развіцця захворвання патрабуецца шэраг спрыяльных фактараў як з боку мікраарганізма, так і чалавека — зніжэння супраціўляльнасці, наяўнасць спадарожных захворванняў. Найбольш ўспрымальныя людзі з групы рызыкі: нованароджаныя, ослабленыя асобы, пацыенты пасля хірургічных умяшанняў або доўгага прыёму антыбіётыкаў.

Трэба дадаць, што захворванні, выкліканыя умоўна-патагеннымі мікраарганізмамі, распаўсюджваюцца паўсюдна. Успышкі нярэдка здараюцца ў сем'ях. Вельмі характэрныя групавыя заражэнні сярод пасажыраў марскіх суднаў, турыстаў і членаў дзіцячых і дарослых арганізаваных калектываў. Успышкі звычайна носяць выбуховы характар і часцей рэгіструюцца летам.

— **Колькі звычайна доўжыцца захворванне?**

— Інкубацыйны (схаваны) перыяд складае, як правіла, некалькі гадзін, аднак у асобных выпадках ён можа скарачацца да 30 хвілін або, наадварот, падаўжацца да 24 гадзін і больш.

Для захворванняў характэрны востры пачатак — з млянасці, неаднаразовых ваніт, вадкага стула ад некалькіх да дзесяці разоў у суткі і больш. Болі ў жываце і тэмпература

могуць быць нязначымі, аднак у частцы выпадкаў назіраюцца моцныя схваткападобныя болі ў жываце, кароткачасовае (да сутак) павышэнне тэмпературы цела да 38-39 градусаў, дрыжкі, агульная слабасць, галаўны боль. Ход захворвання кароткі і звычайна доўжыцца адзін-тры дні.

У такіх выпадках паказаны правыя санітарныя, раньняе прызначэнне энтарасарбентаў (актываваны вугаль і іншае), вітамінаў.

— **Як можна папярэдзіць харчовыя атручэнні?**

— У аснове прафілактыкі — захаванне санітарна-гігіенічнага і тэхналагічнага рэжымаў, нормаў і правілаў нарыхтоўкі, прыгатавання, захоўвання і рэалізацыі харчовых прадуктаў. Для папярэджання стафілакаковых атручэнняў у работнікаў харчовых прадпрыемстваў праводзяць санацыю носбітаў стафілакока ў наса-глотцы і на скурным покрыве, лячэнне хранічных запаленчых захворванняў міндалі і верхніх дыхальных шляхоў.

Вялікае значэнне маюць кантроль за выкананнем санітарна-гігіенічнага рэжыму на харчовых прадпрыемствах і ў лячэбна-прафілактычных установах, выкананне правільна асабістай гігіены. Важна правільна захоўваць харчовыя прадукты, выключыць размнажэнне ў іх узбуджальнікаў харчовых таксікаінфекцый. Надзвычайна важныя тэрмічная апрацоўка харчовых прадуктаў, кіпячэнне малака і выкананне тэрмінаў іх рэалізацыі.

Жыццё сталіцы, адукацыя і Добрушскі фарфор

Расказваем галоўныя навіны мінулага тыдня з Савета Рэспублікі

• **Старшыня Савета Рэспублікі, упунаважаная па горадзе Мінску Наталля КАЧАНОВА** правяла нараду з кіраўніцтвам сталіцы. Традыцыйна на парадак дня вынесены актуальныя пытанні жыццядзейнасці сталіцы. Удзельнікі нарады абмеркавалі пытанні эканомікі, адукацыі і аховы здароўя, работу арганізацый і прадпрыемстваў Мінска. У нарадзе ўзялі ўдзел памочнік Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь — інспектар па Мінску Аляксандр Барскоў, міністр унутраных спраў, упунаважаны па Мінску Іван Кубракоў, старшыня Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта Уладзімір Кухараў, намеснікі старшыні Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта, кіраўнікі адміністрацый раёнаў сталіцы.

• **Старшыня Пастаяннай камісіі па міжнародных справах і нацыянальнай бяспецы Сяргей РАЧОЎ** у рамках адзінага дня інфармавання наведваў ЗАТ «Добрушскі фарфоравы завод» і сустрэўся з працоўным калектывам. Сенатар азнаёміўся з вытворчым працэсам, вынікамі фінансва-гаспадарчай і экспертнай дзейнасці прадпрыемства. Асноўнай тэмай сустрэчы Сяргея Рачова з працоўным калектывам сталі палітыка-ідэалагічныя пытанні. У рамках абмеркавання пытанні «Даступнае жыллё — прывярэтытэ задачка сацыяльнай палітыкі Рэспублікі Беларусь» сенатар акцэнтаваў увагу кіраўніцтва завода на неабходнасці вырашэння жыллёвага пытання для работнікаў, якія стаяць на ўліку маючых патрэбу ў паліпшэнні жыллёвых умоў. Абмеркаваны таксама пытанні правядзення спецыяльнай ваеннай аперацыі Расіі ва Украіне, праблемныя аспекты закупак запасных частак для абсталявання еўрапейскай вытворчасці, устаноўленага на фабрыцы.

• **Ліцэнзаванне адукацыйнай дзейнасці** выступілі гарантам законнасці і якасці адукацыйных паслуг, эфектыўным дысцыплінуючым фактарам, які будзе матываваць кіраўніцтва і заснавальнікаў устаноў адукацыі ствараць дастойныя ўмовы для навучэнцаў, выходцаў моладзёў на прычыпах дзяржаўнай ідэалогіі», — адзначыў **старшыня Пастаяннай камісіі па адукацыі, навуцы, культуры і сацыяльна-навуковых развіцці Віктар ЛІСКОВІЧ**. Разам з **Ірынай РЫНЕЙСКАЯ**, **намеснікам старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па адукацыі, навуцы, культуры і сацыяльна-навуковых развіцці**, яны правялі сумеснае пасяджэнне пастаянных камісій. У цэнтры ўвагі — ліцэнзаванне адукацыйнай дзейнасці ў сувязі з падрыхтоўкай да разгляду ў другім чытанні праекта Закона Рэспублікі Беларусь «Аб ліцэнзаванні». Былі абмеркаваны мэтазгоднасць уводжэння ліцэнзавання дашкольнай і агульнай сярэдняй адукацыі, арганізацыя адукацыйнага працэсу ў некаторых установах адукацыі, пытанні дзяржаўнай акрэдытацыі ў сферы адукацыі, арганізацыйныя пытанні ажыццяўлення працэдур ліцэнзавання і іншае. У пасяджэнні ўдзельнічалі дэпутаты Палаты прадстаўнікоў, члены Савета Рэспублікі, прадстаўнікі Міністэрства адукацыі, Міністэрства эканомікі, Міністэрства працы і сацыяльнай абароны.

Валерыя СЦЯЦКО.

АНЛАЙН-ГАСЦЁЎНЯ ДЛЯ ЎЛАД І ПРАДПРЫМАЛЬНІКАЎ

Фота агітара.

Фота sh.by

Фота БелТА.

Як у адным асобна ўзятым раёне стымулююць бізнес-актыўнасць людзей

Наладзіць у Беларусі вытворчасць упакоўкі для прадуктаў харчавання — такую актуальную задачку даручыў вырашыць да канца года Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка падчас наведвання Мінскага малочнага завода № 1. Выпуск кардоннай упакоўкі айчынай вытворчасці — адзін з самых перспектывных напрамкаў і выдатная магчымасць для стварэння вытворчай кааперацыі, якую можна развіваць на тэрыторыі Добрушкага раёна, упэўнены мясцовыя ўлады. Сёння органы мясцовага кіравання і самакіравання актыўна стымулююць бізнес-актыўнасць жыхароў раёна, укараняюцца новыя формы інфармацыйнай работы з прадпрымальнікамі і ахвотнымі распачаць уласную справу.

РАБОЧЫЯ МЕСЦЫ ДЛЯ ЗЕМЛЯКОЎ

З добрушскім прадпрымальнікам Ягорам Гарбуновым сустракаемся ў райвыканкаме. Маладому чалавеку ўсяго 28 гадоў. Але гэта ўжо паспяхова

прадпрымальнік, паважаны ў раёне і вядомы ў бізнес-асяроддзі чалавек. Чатыры гады таму поўнасцю самастойна пачаў будаваць сваю справу менавіта ў родным Добрушы, а не ў абласным цэнтры, да якога 30 кіламетраў. Сёння ў прадпрымальніка сем гандлёвых аб'ектаў — харчовыя і змешанага тыпу. Адкрытыя яны як у райцэнтры, так і ў сельскай мясцовасці.

— Пачаў з крамы плошчай у 27 «квадратаў». Потым праз аукцыён за стаўку арэнднай платы ўзяў аб'ект нерухомасці, якія не выкарыстоўваліся. Глобальны рамонт не прыйшлося рабіць нідзе, — дзеліцца Ягор Гарбуноў. — Імкнуся не дапускаць цяжкіх сваіх кадраў. Лічу, што лепш забяспечваць сваім супрацоўнікам дастойны заробак, чым эканоміць на гэтым, а потым шукаць адказных работнікаў.

Прадпрымальнік адзначае: у райцэнтры сёння спакойна «жываюцца» і крамы буйных рытэйлераў, і дробныя прыватныя гандлёвыя пункты, як у яго выпадку. Атрымліваецца стабільна працаваць і ў горадзе, і ў вёсцы. Рабочымі месцамі дзякуючы прадпрыемству маладога бізнесмена забяспечаны 60 чалавек, 11 — у сельскай мясцовасці. Дарэчы, многія работнікі —

маладыя мамы. Уладкоўваліся працаваць, абзаводзіліся сем'ямі — паспелі схадзіць у водпуск па доглядзе за дзіцем і вярнуцца на работу. Гэта таксама такая сацыяльная падтрымка для месціш, калі маладая сям'я, і маладая маці ў прыватнасці, упэўненая, што ў апошняй стабільная работа, якая добра аплачваецца і на якую можна вярнуцца пасля джэрэтнага водпуску.

Прадпрымальнік падкрэслівае, што для яго важна дапамагач з працаўладкаваннем менавіта жыхарам сваёй малой радзімы. Падтрымлівае, як высветлілася, на добраахвотных пачатках бізнесмен і сельскія Саветы свайго раёна: удзельнічае ў мясцовым самаабкладанні для развіцця населеных пунктаў.

ПОШУК БІЗНЕС-ТАЛЕНТАЎ

Сёння ў раёне імкнучца актыўна наладжваць канструктыўную зваротную сувязь з прадпрымальнікамі і тымі, хто толькі жадае развіваць сваю справу. Рыхтуецца раён адным з першых у рэгіёне ўкараніць інтэрактыўны алайн-праект «Мой горад», які ў тым ліку дапаможа стымуляваць бізнес-актыўнасць людзей.

АНЛАЙН-ГАСЦЁЎНЯ ДЛЯ ЎЛАД І ПРАДПРЫМАЛЬНІКАЎ

(Заканчэнне.

Пачатак на 7-й стар.)

— Мы прывабныя для бізнесу — геаграфічнае размяшчэнне раёна на мяжы рэгіёнаў, інфраструктура з транспартнымі калідорамі ў напрамках «поўнач-поўдзень» і «захад-усход», прыродныя рэсурсы тэрыторыі, — падкрэслівае **начальнік аддзела эканомікі Добрушскага райвыканкама Марына ШУМІЛАВА**. — Таму любяць інвестпраекты, накіраваныя на развіццё раёна, будуць актыўна падтрыманы.

Сярод самых перспектывных напрамкаў патэнцыяльных вытворчых кааперацый — вытворчасць па вырабе кардоннай упакоўкі для касметычнай, фармацэўтычнай, тытунёвай, кандытарскай і іншых вытворчых сумесна з Добрушскай папяровай фабрыкай, выпуск акварыумнага грунту, будаўнічых сухіх сумесяў, фільтраў для басейнаў сумесна з філіялам Гомельскага горнаўзбагачальнага камбіната.

— Для адкрыцця новых вытворчых на тэрыторыі раёна ёсць аб'екты нерухомасці, якія

прапануюцца для продажу, арэнды, перадачы ў бязвыплатнае карыстанне пад стварэнне рабочых месцаў і рэалізацыю інвестыцыйных праектаў, — звяртае ўвагу Марына Шумілава. — Добрушскі раён падпадае пад дзеянне льгот і прэферэнцый, у тым ліку і па падатках, якія прадастаўляюцца прадпрымальнікам для адкрыцця вытворчых на тэрыторыі сярдніх, малых гарадскіх населеных пунктаў і сельскай мясцовасці. Скажам, на тэрыторыі Гомеля такія льготы і прэферэнцыі не прадастаўляюцца, а адлегласць паміж абласным цэнтрам і Добрушам крыху звыш 25 кіламетраў, вытворчасць будзе знаходзіцца ў непасрэднай блізкасці ад галоўнага горада рэгіёна.

Шырокія магчымасці для развіцця сваёй справы, лічаць у Добрушскім раёне, — за адкрыццём вытворчых па перапрацоўцы сельскагаспадарчай прадукцыі і для наладжвання кааперацыйных сувязяў з сельгаспрадпрыемствамі.

— Перспектывны кірунак аграрна-прадпрыемстваў на тэрыторыі

горада і аграгарадкоў можна набыць пустыя домаўладанні праз аўкцыён з паніжэннем цаны аж да адной базавай велічыні, а на тэрыторыі іншых сельскіх населеных пунктаў — за адну базавую велічыню. Для тых, хто жадае адкрыць аграбизнес на тэрыторыі раёна, на мой погляд, гэта вельмі цікавая прапанова, — адзначае начальнік аддзела эканомікі райвыканкама.

Цікавы кірунак дзейнасці для рамеснікаў і самазанятых — вытворчасць эксклюзіўных вырабаў і індывідуальных заказаў пры супрацоўніцтве з Добрушскім фарфоравым заводам.

ЧАТ АБ'ЯДНОЎАЕ ІДЭІ

Цікавыя напрацоўкі добрушскіх органаў мясцовага кіравання і самакіравання па стварэнні сістэмы ўзаемадзеяння для вырашэння пытанняў, якія хваляюць прадстаўнікоў бізнесу.

— Ад прадстаўнікоў малага і сярэдняга бізнесу наступіў зварот аб стварэнні афіцыйнага чата, у якім прадпрымальнікі маглі б атрымаць анлайн-кансультацыі па праблемных пытаннях непасрэдна

У будынку былой лазні ў пасёлку Залессе пад Добрушам трэці год развівае дзейнасць станцыя тэхнічнага абслугоўвання індывідуальных прадпрымальнік Сяргей БАБРОЎ.

ад усіх службаў, — тлумачыць Марына Шумілава. — Плануем у даступнай форме размяшчаць тут жа звесткі, неабходныя прадпрымальніку ў рабоце. Гэта і варыянты маёмасці, якую прапануем для выкарыстання, новыя заканадаўчыя дакументы, заклікання дапамагаць правільна весці і эфектыўна развіваць свой бізнес.

Цяпер у раёне фарміруюць базу ўдзельнікаў гэтага чата,

у які прадстаўнікі малага і сярэдняга прадпрымальніцтва ў тым ліку змогуць даслаць прапановы для разгляду на пасяджэннях савета па развіцці прадпрымальніцтва. Самыя актуальныя і цікавыя пытанні, што былі агучаны ў часе, плануецца публікаваць для абмеркавання ўсімі жыхарамі раёна на сайце райвыканкама.

Наталля КАПРЫЛЕНКА.

УСЁ РАСПІСАНА ПА ХВІЛІНАХ

Адзін дзень са старшынёй сельвыканкама

Няма, бадай, таго жыхара, які б не ведаў старшыню Міханавіцкага сельвыканкама Святлану Давальцову. З ёй вітаюцца, падыходзяць на вуліцы, задаюць розныя пытанні, выказваюць прапановы па добраўпарадкаванні аграгарадкоў і населеных пунктаў сельсавета. Святлана Уладзіміраўна уважліва выслухае кожнага, падзеліцца сваімі думкамі і меркаваннямі. Да таго ж у любы час дзверы яе кабінета адкрыты для наведвальнікаў. З гэтай дзейнай, актыўнай жанчынай мы знаёмы даўно. Яна літаральна фантануе ідэямі, выбудоўвае новыя праекты, многія з якіх удалося рэалізаваць.

Святлана Давальцова сустрэла мяне на чыгуначнай станцыі Міханавічы на новым легкавіку. Выбравілі аўто для сельвыканкама ўсе яго работнікі. Спыніліся менавіта на машыне яркага, амаль што чырвонага колеру. «У чалавека павінна быць усё прыгожае: адзенне, душа і аўтамабіль», — жартае Святлана Давальцова. — А калі сур'ёзна, то я першы дзень як выйшла з адпачынку. Кіравалі справамі мае дзючачы і спраўляліся з імі выдатна».

— Мабыць, адпачывалі на паўднёвых курортах? — цікаўлюся ў сваёй суразмоўніцы.

— Ды не, водпуск працягла на Брэстчыне ў Драгічыне, на сваёй малой радзіме. Гэта цудоўны край, дзе жывуць працалюбівыя людзі. Драгічын вядомы многім беларусам тым, што тут вырошчваюць клубніцы...

Затым у сельвыканкаме пачалася планёрка. Старшыня разам са спецыялістамі абмеркавалі актуальныя пытанні — абшочвання тэрыторыі, добраўпарадкавання, уладкавання вуліц. Асабліва ўвага —

выдзяленню зямельных участкаў і будаўніцтву жылля.

Пасля мы са старшынёй сельвыканкама зазірнулі на падрыхтаваны першы дзень пляцоўкі пад шматпавярховую забудову. Усяго плануецца выдзельць 500 кватэр, у тым ліку і для шматдзетных сем'яў. А гэта не толькі дарослыя, але і дзеці, якіх у сям'і па трое і больш. Чакаецца, што насельніцтва павялічыцца на 2,5-3 тысячы. Таму асабліва ўвага — развіццё аб'ектаў сацыяльнай інфраструктуры: гандлю, адпачынку, культуры, спорту.

Нядаўна ў Чурылавічах з'явілася новая царква Аляксандра Неўскага. Будаваў храм усёй талакой, сродкі збіралі і мясцовыя жыхары.

Да будаўніцтва шматпавярховы ўжо прыступілі. І ў гэтым годзе плануецца ўвесці іх у эксплуатацыю.

Мы праязджаем каля двухпавярховых будынкаў.

«Гэта інтэрнаты. Адзін з іх выкарыстоўваецца, другі пустуе. Ён перададзены на баланс райвыканкама. Калі яго выставяць на аўкцыён, то пасля рэканструкцыі тут можа атрымацца невялікі жылы дом», — кажа старшыня сельвыканкама.

Дарэчы, на тэрыторыі сельсавета знаходзіцца яшчэ адзін аграгарадок — Чурылавічы.

Пры ўездзе ў населены пункт адкрываецца нізіна, абпал якой з двух бакоў узвышаюцца пагоркі.

Гэтая нізіна будзе падсыпацца, па ёй пройдзе дарога. На адным узвышшы падрыхтавана плато для будаўніцтва 50 індывідуальных дамоў. На супрацьлеглым відзе шматпавярховыя недабудаваныя дамы.

— У 1990-я гады адно з прадпрыемстваў узяло

зямлю, пачало ўзводзіць тры дамы, якія так і недабудавала. Мы доўга шукалі ўласніка. У выніку знайшлі. Яго прадстаўнікі прыходзілі на прыём, ім было прапанавана ўзаконіць зямельны ўчасткі. Юрысты гэтай арганізацыі пралічылі: калі суд вызначыць, што гэта самавольнае будаўніцтва,

то арганізацыя панясе страты. У выніку мы выйгралі суд, узялі гэтыя аб'екты ў камунальную ўласнасць, будзем афармляць зямельныя ўчасткі і прадаваць з аўкцыёну. Як варыянт — прапануем іх для тых, хто мае патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў.

Нядаўна ў Чурылавічах з'явілася новая царква Аляксандра Неўскага. Будаваў храм усёй талакой, сродкі збіралі і мясцовыя жыхары.

— Гэта другі храм на тэрыторыі сельсавета. Першы ў гонар свяціцеля Дзмітрыя Растоўскага знаходзіцца

ў аграгарадку Міханавічы, — распавяла Святлана Давальцова. — Калі ў населеным пункце адкрываецца царква, яна аб'ядноўвае жыхароў.

Калі царквы раскінуўся цягністы сквер, дзе знаходзіцца помнік 121 жыхару вёскі, што загінулі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Яго адрэстаўравалі. Тут пастаянна праходзяць суботнікі, арганізаваныя сельскім Саветам. А на ўскрайку парка высаджана алея з маладых туй.

Напрыканцы мы са Святланай Давальцовай наведвалі інтэрактыўную пляцоўку, якая ў хуткім часе прыме першых наведвальнікаў. Добраўпарадкаванне дзіцячай пляцоўкі ў школьным парку ажыццяўляецца ў рамках праекта грамадзянскіх ініцыятыў.

Надвячоркам Святлана Давальцова праводзіла

мяне да маршруткай. Але рабочы дзень старшыні на гэтым не закончыўся. «Калі супрацоўнікі пасля работы разышліся па дамах, самы час у цішыні папрацаваць з дакументамі, бо на працягу дня не заўсёды атрымаецца ідэальна спланаваць свой графік», — кажа суразмоўніца.

— Святлана Уладзіміраўна, чаму вас называюць працаголікам і лабісткай? — пацікавілася ў яе напрыканцы.

— Я сапраўды працаголік, але галоўнае — абы мані не было, — пажартавала яна. — А наогул, лабіраванне — гэта нядарэнна, калі яно адбываецца ў інтарэсах дзяржавы, сельсавета, людзей, — упэўнена Святлана Давальцова.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ, фота аўтара.

ВЯРНУЛІ ІМЁНЫ ГЕРОЯМ

У Махроўскім сельсавеце адкрылі памятны знак партызанам атрада імя Тадэвуша Касцюшкі. Сельсавет, дарчы, не перапыняю сваю дзейнасць нават у гады фашысцкай акупацыі. Цяпер іх імёны нанесены на мемарыяльную дошку. Сярод іх — Мечыслаў Гандэр, Казімір Нвянскі — зусім хлопчыкі, першаму — 18 гадоў, другому — 20. Чатыры іх таварышы крыху старэйшыя — ім ад 23 да 30 з невялікім гадоў. Яны былі байцамі партызанскага атрада імя Т. Касцюшкі Пінскай партызанскай брыгады. Нядаўна ўстаноўлена месца пахавання абаронцаў радзімы польскай нацыянальнасці і ўвекавечана іх памяць.

ВА ЎРОЧЫШЧЫ ВОШЧЫН

Вёска Махро застаецца далёка ззаду, мінаем і паварот на Баландзічы, едзем далёка ў лес. Гэтае ўрочышча называюць Вошчын, яно зусім побач з беларуска-украінскай граніцай. Урачыста-жалобнае мерапрыемства з нагоды адкрыцця помніка праходзіць тут. Равеснікі тых, хто ляжыць пад крывам, чапяршыня беларускія вайскоўцы, запальваюць лампадкі і выстралілі салютуюць у гонар загінулых байцоў. Да манумента кладуцца кветкі, гуцаць невялікія прамовы.

Двое названы, а яшчэ Казімір Бянькоўскі, Андрэй Качан-Дубянецкі, Станіслаў Кавальчык, Францішак Манеўскі — усе загінулі каля вёскі Любяў на тэрыторыі цяперашняй Украіны ў 1943 годзе ў баі з бандэраўцамі, якія лютавалі ў тутэйшых лясах. Але хавачь хлопцаў прывезлі сюды, бо жыхарамі навакольных хутароў заўсёды былі этнічныя палякі, кажучы, былі нават свая школа, невялікі касцёл, дзе хлопцаў адпывалі. І пахавалі іх тут. Рэшткі старых драўляных крыжоў на магілах захаваліся да гэтай пары.

Старшыня Махроўскага сельскага Савета Іван КУНАХАВЕЦ расказаў, што мясцовая школа мае вельмі добры гісторыка-краязнаўчы музей. Пад кіраўніцтвам педагогаў дзеці займаюцца пошукавай работай. І гадоў з восем таму юныя пошукавікі рашылі заняцца аднаўленнем дыслакацыі Пінскай партызанскай брыгады. Мясцовая ўлада увесь час аказвала ім дапамогу.

Вынікам работы стала аднаўленне партызанскай стаянкі ва ўрочышчы. Цяперна гэтай стаянцы

праходзяць мерапрыемствы, турысты маюць магчымасць яе наведаць.

АДНАЎЛЕННЕ ПАРТЫЗАНСКОЙ СТАЯНКИ

— Пінская партызанская брыгада дзейнічала ў Пінскім, Жабчыцкім, Іванаўскім раёнах, — расказвае Іван Кунахавец. — Асноўныя сілы брыгады размяшчаліся за Дняпроўска-Бугскім каналам, штаб брыгады знаходзіўся ў Пушлоўскім лесе. Адсюль партызаны наносілі ўдары па ворагу, узрывалі эшалоны, чынілі дыверсіі ў гарадах — займаліся звычайнай баявой работай. У лютым 1944 года Пінская брыгада брала ўдзел ў гераічнай абароне на рубяжы Дняпроўска-Бугскага канала. Выходзіць, што партызаны паспяхова супрацьстаялі падраздзяленням рэгулярнай арміі. Тады брыгада налічвала каля тысячы партызанаў.

Менавіта дзеці выступілі ў свой час з ініцыятывай аднавіць лагер. Работа працягвалася тры гады. Спачатку тэрыторыю расчысцілі ад кустоў, аднавілі штабную зямлянку, памалу рэстаўравалі траншэі і агнявыя пункты, вызначылі месцы, дзе знаходзіліся калодзежы. Іх было, як аказалася, вольсім. Пітная вада — аснову існавання базы. Падчас такой работы нават знайшлі кубак і газавую лямпу, цяпер гэтыя прадметы сталі экспанатамі школьнага музея.

Вядома, намаганню дзяцей і іх настаўнікаў тут не хапала. Падключылася мясцовая ўлада. Найперш прывялі ў парад дарогу, каб можна было прыехаць нават на легкавай машыне. Пачалі шукаць спонсараў на будаўніцтва. Такія, на шчасце, знайшліся, дапамаглі фінансава. Падтрымаў ідэю і папрывіў у рабоце райвыканкам.

Зямлянкі адбудоўвалі ў адпаведнасці з архіўнымі матэрыяламі і ўспамінамі партызанаў. Напрыклад, дах зрабілі як тады: па драўляных жэрдакх расклалі чарот. Адноўлены таксама бліндаж разведчыкаў і палявы шпіталь. З'явіліся сталожка і партызанская кухня, памяшканне для прадуктаў. Ёсць яшчэ адзін характэрны арыбут партызанскага жыцця — лясная школа з дошкай.

Побач з лагерам у час вайны знаходзіліся партызанскія могілкі. Відаць, каб месца было прыкметнае, іх уладкавалі пад вялікім дубам. А на дубе выразалі прозвішчы загінулых. Астанкі партызанаў былі перапахаваны ў брацкую магілу вёскі Махро яшчэ ў 1951 годзе. А надпісы засталіся, праўда, за столькі гадоў яны зараслі так, што не чыталіся. Але на дапамогу прыйшлі пінскія судмедэксперты, і адзін з надпісаў расшыфравалі. Аказалася, што пад дубам былі пахаваны расіянін Павел Осіпаў. Дык вось, яго нашчадкі прыязджалі не так даўно з Хабараўска, каб пакласці кветкі на магілу дзедка.

ЗАПЫТЫ БЕЗ АДКАЗАУ І ДАПАМОГА ЭНТУЗІЯСТАУ

Яшчэ ў пачатку работы былі накіраваны запыты ў Дзяржаўны архіў. З атрыманага адказу вынікала, што страты Пінскай

На цырымоніі адкрыцця памятнага знака выступае Іван КУНАХАВЕЦ.

партызанскай брыгады складалі 156 чалавек. Гаворка ідзе, вядома, пра тых людзей, чые імёны ўстаноўлены. Махроўскія краязнаўцы маюць падставу ганарыцца, бо ў ходзе работы імі ўстаноўлена яшчэ сем імёнаў партызанаў, якія годна ўвекавечаны.

— Адным з кірункаў работы, што выглядаў самым цяжкім, было аднаўленне імёнаў загінулых байцоў партызанскага атрада імя Т. Касцюшкі, — падзяліўся старшыня сельвыканкама. — Мы ведалі, што атрад з этнічных палякаў быў сфарміраваны ў складзе Пінскай партызанскай брыгады ў пачатку лета 1943 года. Усе байцы раней пражывалі на Валыні, іх было каля сарака чалавек. Камандаваў атрадам харунжы польскай арміі Чэслаў Вархоцкі, у снежні 1943 года ён быў прызначаны намеснікам начальніка штаба Пінскай брыгады. Атрад дзейнічаў на тэрыторыі Іванаўскага, Драгічынскага, Столінскага раёнаў і ў суседніх раёнах Валыні. Ваяваць адважным польскім партызанам даводзілася часцей з бандэраўцамі, чым з немцамі. Падраздзяленні УПА тут асабліва лютавалі, чаго вартага сумна вядома Валынская рэзня?

У адказ на гэта і быў створаны атрад імя Т. Касцюшкі. Яго байцы ваявалі адважна. А 24 лістапада партызаны атрада наткнуліся на бандэраўскую засаду, шэсць чалавек загінулі ў баі. Аб тым, чаму яны былі пахаваныя менавіта тут, задалася раней. Знайсіці месца пахавання дапамог мясцовы старшын Васьіль Майсеевец. Падлеткавая памяць захавала шмат дэталю таго пахавання, напрыклад салют з ручной зброі. Месца знайшлі, а вось устанавіць прозвішчы загінулых аказалася звышзадачай. Старшыня Махроўскага сельвыканкама пісаў у органы мясцовай улады Польшчы і Украіны з просьбай аказаць садзейнічанне ў пошуку, але лісты засталіся без адказаў. Праз інтэрнэт адгукнуліся польскія энтузіясты пошуку. Вось яны і дапамаглі. Шляхам доўгіх пошукаў, пералісак, аптыяна сведак імёны ўсё-ткі былі адноўлены.

— Некалі іх па-людску пахавалі, адпелі, а потым гэтае месца было забытае, — разважае Іван Кунахавец. — Вось мы і аднавілі гістарычную справядлівасць у Год гістарычнай памяці.

КАБ ЖЫЛА ПАМЯЦЬ

На памятнае мерапрыемства прыехалі кіраўнікі органаў улады

фальсіфікацыі гісторыі, яе перапісання.

Пра далейшую работу па выяўленні фактаў генацыду беларускага народа на тэрыторыі раёна гаварыў **пракурор Іванаўскага раёна Сяргей ЖУКОВІЧ**.

Сярод прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый на жалобным мерапрыемстве была **кіраўнік пінскага аддзела Саюза палякаў на Беларусі Лілія МУРАВЕЙКА**. У гутарцы з журналістамі Лілія Іванаўна сказала, што не магла не прыехаць сюды. У нейкі момант жанчына не здолела стрымаць слёз: «Ушаноўваем памяць зусім юных, якія не паспелі пабудаваць жыццё, нарадзіць дзяцей. Усё ў іх адняла вайна». Плакала і прырода — большая частка мітынгу прайшла пад праліўным дажджом.

— Цяпер героі вайны не будуць забытыя. Шэфства над помнікам

Іванаўскага раёна, прадстаўнікі грамадскіх арганізацый, моладзь і ветэраны.

— Чым далей у гісторыю адыходзіць вайна, тым менш белых плямаў павінна заставацца ў памяці пра яе, — сказаў **старшыня раённага выканаўчага камітэта Анатоль ТКАЧУК**. — Мы сабраліся тут, каб дакрануцца да праўды пра вайну, якая абпаліла нас нават цяпер. Мы сабраліся яшчэ і для таго, каб не дапусціць падобнага, мы не можам дазволіць, каб нашы дзеці прайшлі тое, што выпала на долю дзядоў і прадзедаў. Няма нічога больш каштоўнага, чым памяць, — працягваў старшыня. — Даніна гэтай памяці — абеліскі на брацкіх магілах, на месцах спаленых вёсак. Гэтыя знакі — наша гісторыя, якую трэба ведаць і захоўваць. Не так даўно ў нас выйшла кніга «Помнікі Іванаўшчыны расказваюць». Там ёсць звесткі пра 91 помнік і вайсковыя пахаванне. У найбліжэйшы час спіс будзе павялічана. У 2019 годзе знойдзены месцы пахавання мірных жыхароў, расстреляных на тэрыторыі Мотальскага і Моладаўскага сельсаветаў. У 2020 годзе каля вёскі Юхнавічы знойдзены астанкі двух воінаў і перапахаваны ў брацкай магіле. У Іванаўе ўстаноўлена інфармацыйная табліца на месцы былога гета. Мы і надалей будзем рабіць усё, каб дастойна захоўваць памяць, даносіць яе да маладога пакалення з тым, каб не ўзнікала глебы для

узья Адрэжынскага школы. Некалькі разоў на год сюды прыйдуць людзі, каб пакласці кветкі, пакланіцца памяці, — сказаў Іван Кунахавец.

Стаўленне да памяці ў гэтым сельсавеце асаблівае. Тут нават помнік у цэнтры вёскі зроблены такім чынам, што на ім увекавечаны імёны ўсіх. Што маецца на ўвазе? На адной з табліц пад назвай «Яны загінулі за Радзіму» нанесены імёны ахвяр вайны дзяўчынаў, на другой пад назвай «Яны змагаліся за Радзіму» накрэслены імёны ўсіх ветэранаў, мясцовых жыхароў. Іх ужо няма сярод жывых, але нашчадкі памятаюць і ганарачца. Такі падыход да ўвекавечання, прыняося, сустрапа ўпершыню.

У Махроўскім сельсавеце і ваенная гісторыя ўнікальная. Дастаткова сказаць, што сельсавет — адзіны на Палессі, які не пераставаў функцыянаваць у гады акупацыі. Ён знаходзіўся тады ў вёсцы Калена. Вёска сярод лясоў і балот, акупанты сюды фактычна не сунуліся. «А сельсавет працаваў, вядома, не ў такім фармаце, як сёння, калі, напрыклад, мы даведкі выдаём, — расказвае Іван Іванавіч. — Дапамагалі людзям у вырашэнні бытавых праблем, харчовых, ну і з партызанамі супрацоўніцтва было справай таго сельсавета. І гэтак усе, што ёсць улада. Вось так у нас жылі і змагаліся».

Святлана ЯСКЕВІЧ, фота аўтара.

ТАЛАКОЙ ЗА ЗЯЛЁНЫ ГОРАД

Ці будуць падтрыманы ініцыятывы жыхароў па азеляненні горада ў конкурсе грамадзянскіх ініцыятыў?

Гродна заўсёды лічыўся зялёным горадам. Але аказалася, што гэта не так. Навукоўцы падлічылі, што працэнт азелянення дрэвамі і кустамі не дасягае патрэбных 50 % плошчы. Таму цяпер стаіць задача выправіць сітуацыю. Вядома, гэты прабел імкнучца запоўніць спецыялісты адпаведных прадпрыемстваў. Але і самі грамадзяне не стаяць у баку. У адным са спальных мікрараёнаў горада «зялёную» тэму падтрымаў камітэт тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання пры ЖЭС № 11. Жыхары шматпавярховікаў па ўласнай ініцыятыве ствараюць зялёныя зоны ў сваіх дварах.

ад колькасці розных раслін. І колькі іх відаў — цяжка сказаць: мо каля сотні.

Гэты пад'езд, кажа Наталля, найбольш арганізаваны. Аматаркі добраўпарадкавання жывуць на першым паверсе. Неяк вырашылі, што добра было б зрабіць зялёны куток перад уваходам. Справу не сталі адкладваць, дружна сабраліся і вырашылі выдаткаваць на гэтыя мэты па 25 рублёў з кватэры. Для сямейнага бюджэту сума неадчувальная, а ў справе азелянення атрымаўся даволі прыгожы вынік. На гэтыя сродкі і закупілі рознай расліннасці. Параліліся з ландшафтным дызайнерам, які працуе на прадпрыемстве «Гродназеленбуд». Той не толькі з раслінамі дапамог, але і падказаў, дзе і як размясціць іх вакол пад'езда. Быў складзены падрабязны эскіз, кажа Наталля. Узгаднілі з жыхарамі, якія, дарэчы, самі і высадзілі дэкаратыўныя расліны. Атрымаўся сапраўдны дэндраары.

Наталля паказвае на пустую тэрасу вакол аднаго з дамоў. Пакуль там расце трава, але ёсць агароджа, участак падняты над агульным узроўнем і нібыта чакае добраўпарадкавання і азелянення. «Так, сапраўды, у жыхароў дома ёсць такая мэта — зрабіць тут зону адпачынку, высадзіць дэкаратыўныя кусты і дрэвы. Але пакуль яны занятыя іншым — укладваюць плітку ў пад'ездзе». І сапраўды, частка пліткі пакладзена і высухае, некалькі скрыняў стаіць напачатку.

У пад'ездзе гэтага руплівага дома звяртаюць увагу на дзівосныя сцены. Жыхары праявілі тут сапраўдны крэатыў. Яны не сталі спыняцца на касметычным рамонце, а замахнуліся на гістарычнае пано. У выніку рэалізацыі творчага падыходу на сцяне з'явілася ляльніца з выявай старажытнага Гродна.

Сёстры Дзіяна і Мілана прызначаюць: гэтае харавое не перастае радаваць вока. На іх думку, такія

Неяк вырашылі, што добра было б зрабіць зялёны куток перад уваходам. Справу не сталі адкладваць, дружна сабраліся і вырашылі выдаткаваць на гэтыя мэты па 25 рублёў з кватэры. Для сямейнага бюджэту сума неадчувальная, а ў справе азелянення атрымаўся даволі прыгожы вынік. На гэтыя сродкі і закупілі рознай расліннасці.

пад'езды могуць быць у кожным доме, гэта і стыльна, і прыгожа. Трэба дбаць не толькі аб зручнасці, але і аб эстэтыцы быту, кажучы дзяўчыцы. Усе, хто прыходзіць у пад'езд, госці ці так нехта, абсалютна ўсе выказваюць захапленне насценным барэльёфам.

Жыхары пад'езда сама выршаюць, куды траціць грошы, — кажа яшчэ адна жыхарка дома Вольга. — Калі задумваем нейкі праект, наймаем падрадчыкаў і добраўпарадкоўваем. Штосьці робім сваімі сіламі, здаецца, плітку цяпер кладуць нашы суседзі. Праўда, ёсць моманты, калі складана дагаварыцца паміж сабой. Не жоны хоча ўносіць грошы для гэтых мэт. Але пасля таго, як становіцца відаць вынік, новы праект рухаецца хутчэй.

Вольга гатовая падтрымаць і стварэнне зялёнай зоны на дамавой тэрасе. Гэты праект жыхары не раз абмяркоўвалі, кажа яна, магчыма, да яго вернуцца пасля таго, як завершацца работы па добраўпарадкаванні ганка і пад'езда.

Да наступнага «зялёнага» аб'екта ідзем уздоўж доўгай бетоннай агароджы. «Можа, графіці яркае зрабіць на гэтым бетоне?» —

пытаюся ў Наталлі. Яна прызналася, што ніколі не задумвалася над гэтым, але ідэя сама па сабе слушная. Можна будзе абмеркаваць яе з жыхарамі.

Мімаходам Наталля паказвае чарговы дом, дзе дружныя жыхары выходзілі на суботнік, бялілі бардзюры, фарбавалі лаўкі. Праўда, такіх энтузіястаў пакуль няма. Многія прывыклі па інерцыі чакаць, што нехта прыйдзе і для іх штосьці зробіць.

Пакуль у гэтым доме толькі адзін пад'езд пагадзіўся добраўпарадкаваць сваю тэрыторыю. Высадзілі туі, клёны, кветкі, паставілі невялікую інсталюцыю — драўляны дэкаратыўны млын. Звярнуліся да Наталлі, каб работнікі ЖЭСа пафарбавалі.

Мы заўсёды абмяркоўваем планы развіцця нашага раёна, што мы можам зрабіць. Вясной праводзім суботнікі, прыцягваем жыхароў, садзім дрэвы, кветкі, добраўпарадкоўваем тэрыторыю. Калі займацца талакой, работа не здаецца такой манатоннай і напружанай, — лічыць мая спадарожніца.

Наталлі як аднаму з самых актыўных кіраўнікоў гарадскіх тэрытарыяльных камітэтаў самакіравання ў гарсаветах прапанавалі ўзяць удзел у абласным конкурсе грамадзянскіх ініцыятыў. Сапраўды, яе энергія хопіць на любы праект. Але знайсці «сваю» тэму аказалася не вельмі проста.

Праект трэба зрабіць, каб задаволіў жыхароў усяго мікра-раёна. Грошы немалыя, але што зрабіць такое, каб маглі ўсе карыстацца? — задаецца пытаннем жанчына. — Спартыўная пляцоўка наўрад ці будзе запатрабаваная, тут пражывае большасць людзей сталага ўзросту. Дзіцячыя пляцоўкі ў нас няма, іх хапае. Магчыма, будзем разглядаць «зялёную» тэму — гэта актуальна для горада.

Па іх словах, каб трапіць у праект, трэба ўсё дэтальна распісаць — дзе, што, на якую частку размясціцца. Вызначыцца неабходна да 1 кастрычніка. А галоўнае — падключыць людзей для ажыццяўлення праекта. Бо менавіта на такі падыход і разлічаны ўвесь конкурс. «Сёння ў людзей прачынаецца інтарэс да агульнай справы, — кажа Наталля. — Яны сапраўды хочуць зрабіць утульнымі не толькі свае кватэры, але і двары. І такіх прыкладаў у нас няма. Менавіта на такія дамы трэба раўняцца і іншым жыхарам».

Маргарыта УШКЕВІЧ,
фота аўтара.

Анатолий НИКИТИН, старшыня Гродзенскай абласной асацыяцыі мясцовых Саветаў дэпутатаў:

— У Гродне ідзе рэалізацыя першага зялёнага праекта з фонду грамадзянскіх ініцыятыў на вуліцы Белья Росы. Тут ствараецца парковая зона, ідзе высадка дрэў і добраўпарадкаванне тэрыторыі. На праект з абласнога фонду выдаткавана 70 тысяч рублёў. А ўвесь памер фонду складае 200 тысяч рублёў. Гэта салідная сума для рэалізацыі праектаў, якія дазваляць у тым ліку добраўпарадкаваць нашы населеныя пункты, гарады, стварыць больш камфортныя ўмовы для жыцця. А тое, што зроблена сваімі рукамі, і цэнніца больш. Самі людзі будуць сачыць за парадкам на гэтай тэрыторыі.

Па словах старшыні асацыяцыі, такія конкурсы мяркуецца праводзіць штогод, а да іх удзелу прыцягваць яшчэ больш людзей, каб абудзіць ініцыятыўную месціцу, зацікавіць людзей у справах сваёй тэрыторыі. У сваю чаргу, фонд грамадзянскіх ініцыятыў дазваляе падтрымаць і стымуляваць ініцыятывы грамадзян, органаў тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання, сельскія Саветы, грамадскія арганізацыі.

**МЯСЦОВАЕ
САМАКІРАВАННЕ**

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ № 15
ад 17 лютага 2009 года выдана

Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнікі: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»

Дырэктар — галоўны рэдактар
КАРЛЮКЕВІЧ
Аляксандр Мікалаевіч.

www.zviazda.by

e-mail: info@zviazda.by

(для зваротаў):
zvarot@zviazda.by

АДРАС РЭДАКЦЫІ:

220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10а.

КАНТАКТНЫ ТЭЛЕФОН 311 17 35;

e-mail: info@zviazda.by

Газета адрэкавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 03.04.2009. 220013, г. Мінск, прасп. Незалежнасці, 79/1.

Тыраж 14.804.

Нумар падпісаны ў 19.30
16 жніўня 2022 года.

СЛЕД РАГНЕДЫ І ДВА МЕНСКІ

Што «накапалі» археолагі, і як гэта змяняе погляд на беларускую гісторыю

Наогул, навука — занятак, скажам так, «на аматара»: сумны, кабінетны, для дасведчаных. Каб убацьчыць сувязь «вузкаспецыяльных» навуковых адкрыццяў і дасягненняў са штодзённымі клопатамі і спадзяваннямі, часам патрабуецца на ўсю моц уключыць уяўленне. Дакладныя навукі цікавяць грамадскасць у першую чаргу ў аспекце пашырэння магчымасцяў смартфона, біятэхналогіі — з пункту гледжання новых сартоў памідораў-агуркоў для дачнікаў, астраномія — у разрэзе пошуку незямных цывілізацый, медыцынская навука — у сферы стварэння лекаў ад раку (або, скажам, сродку ад старасці)... А ў астатнім — кіпяць дзесьці ў цыяньні кабінетаў нейкія навуковыя страці, але, акрамя двух дзясяткаў высакалобых інтэлектуалаў, пра тое ніхто не здагадваецца. Праўда, ёсць адно выключэнне — гісторыя.

Тут у кожнага — сваё меркаванне: кожны нешта чытае, дзесьці бывае, пра нешта разважае, штосці прыкідвае. Гістарычны падзеі можна параўнаць з лясвіцай, якая вядзе з мінулага ў сучаснасць і далей у будучыню. Таму гісторыкам важна валодаць аб'ектыўнасцю клініцыстаў: рабіць высновы, зыходзячы толькі з фактаў і нічога не дадумваючы. А факты пастаўляюць археолагі, якія, дарэчы, 15 жніўня адзначылі сваё прафесійнае свята. У гэтай сувязі яны распавялі, што ўдалося «накапаць» апошнім часам і чаму гэта важна для беларусаў.

ПРА ШТО РАСКАЖУЦЬ СТРЭЛЫ

Беларуская зямля падобная на слоены пірог: куды ні ступі, «культурныя слаі» — проста ў нас пад нагамі. На сённяшні дзень у нашай краіне выяўлена некалькі тысяч стаянак і паселішчаў розных ханалагічных перыядаў, адзначыў дырэктар Інстытута гісторыі НАН Беларусі Вадзім Лакіза. Так што святкаваць археолагам няма калі.

«Рарытэтыя прадметы прадаюцца адкрыта, у парушэнне заканадаўства дзейнічаюць сайты па продажы археалагічных каштоўнасцяў, у тым ліку за межы краіны».

— На тэрыторыі Беларусі праводзіцца шмат экспедыцый, але асабліва я адначасна бы даследаванні на тэрыторыі Драгічынскага раёна — паселішча эпохі неаліту і бронзавага веку Кагорыца, — распавёў Вадзім Леанідавіч. — Гэта вельмі каштоўнае для археалагічнай навукі паселішча, дзе захаваліся арганічныя артэфакты з косці, дрэва, рога. Вельмі цікавае паселішча Чырвоная Горка ў Жлобінскім раёне, якое даследуецца ў дадзены момант. На тэрыторыі гэтай стаянкі таксама захаваліся арганічныя артэфакты, у прыватнасці наканечнікі стрэл эпохі мезаліту, неаліту і бронзавага веку. А наканечнікі стрэл — вельмі выразны датавальны матэрыял, які дазваляе казаць аб ханалагіі.

Шчасчэ адно знавае даследаванне ў дадзены момант праводзіцца ў Любані, распавёў спецыяліст. Некалькі гадоў таму на гэтым месцы планавалася пабудаванне пажарнае дэпо. Але будоўля была адкладзена — што дало шанец археолагам выявіць мезалітны стаянку.

— Яна была перакрытая тоўстым пластом торфу, і пад гэтым пластом «закансервавалася»

частка жыцця людзей узростам у 8 тысяч гадоў. Гэта вельмі каштоўна для археалогіі, — падкрэсліў кіраўнік інстытута.

Ён распавёў, што сёння праводзіцца археалагічны даследаванні ў Гальшанах, і знаходкі — значныя для беларускай археалогіі. — Знойдзены там прадметы характарыстычныя асабліва для жыцця на тэрыторыі сучаснай Беларусі ў перыяд вялікага перасялення народаў. Таксама знойдзены ўнікальныя матэрыялы, звязаныя з сярэдняй XIII стагоддзя — перыядам мангола-татарскага нашэсця.

Уражальныя вынікі далі раскопкі на Менцы, у Валожыне, на тэрыторыі Крывінскага тарфяніка, завяршыліся археалагічныя работы ў Верхнім замку ў Полацку. Апрача Акадэміі навук, надзвычай цікавыя даследаванні праводзіліся спецыялістамі БДУ, Магілёўскім, Гродзенскім, Віцебскім універсітэтамі.

— Акадэмія навук як рэгулятар сёлета выдала ўжо больш за 120 дазвалаў на права правядзення археалагічных даследаванняў, — распавёў Вадзім Лакіза.

Пасля завяршэння раскопак работа з артэфактамі ўступае ў наступную фазу — знойдзеныя факты судносяцца з пісьмовымі крыніцамі.

— Мы дапаўняем гістарычныя дакументы выразнымі маркерамі. Так з'яўляюцца новыя інтэрпрэтацыі.

АБ КАШТОЎНАСЦІ КОЛАТЫХ ГАРШЧКОЎ

Археалагічны комплекс на рацэ Менка — за 18 кіламетраў на паўднёвы захад ад Мінска. Менка — правы прыток Пцічы, куды ў гарачыню мінчане ездзяць купацца. А ў старажытнасці на Менцы размяшчаўся Менск — паводле славянскай традыцыі, большасць гарадоў атрымлівала тады назву ад ракі, побач з якой знаходзілася.

— Чалавек асвоіў гэтыя землі яшчэ ў каменным веку. Тут сустракаюцца артэфакты эпох мезаліту, неаліту, жалезнага веку, ранняга сярэднявечча, ёсць помнікі XIX—XV і XVII—XIX стагоддзяў. Жыццё тут ніколі не спынялася, — распавядае Андрэй ВАЙЦЯХОВІЧ, загадчык аддзела археалогіі сярэдняй вякоў і новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі. — І тут будзе зроблена яшчэ нямаля археалагічных адкрыццяў. Але самае цікавае, на мой погляд, звязана з эпохай зараджэння беларускай дзяржаўнасці ў фарміраванне першага дзяржаўнага ўтварэння на нашай тэрыторыі — Полацкага княства.

Старажытны Менск (той, што на Менцы) мог увайсці ў Полацкае княства альбо пры Брачыславе Ізяславічу, альбо пры яго сыне

Усяславе, вядомым як Чарадзей, лічылі раней гісторыкі.

— Але літаральна на мінулым тыдні было знойдзена донца гаршчка з выявай княскага знака, — распавядае спецыяліст. — Трызубец — асабісты знак князя Ізяслава, сына Рагнеды і Уладзіміра.

Калі ў Рагнеды адбыўся вядомы кожнаму школьніку канфлікт з мумам, яна разам з сынам была выслана на радзіму. Але ў летпісах не гаворыцца, куды менавіта. Лічылася, што князь пабудоваў для яе горад Ізяслаўль — герб горада паўтарае трызубец Уладзіміра, толькі на верхняй перакладзіне ў трызубца Ізяслава — крыж, бо князь быў «рахмані і богабаяны». Але ў Заслаўі археолагам не ўдалося адшукаць нічога, звязанага з Ізяславам. А знойдзенае на

Прадстаўнікі БРСМ і Савета маладых вучоных пры Нацыянальнай акадэміі навук пачалі сумесныя археалагічныя раскопкі гарадзішча «Менка».

Менцы донца з'яўляецца радавым гербам сына Рагнеды.

— Гэта сведчыць, што дадзеныя тэрыторыі ўжо тады маглі быць аддадзены Кіевам князю Ізяславу і ўвайсці ў новае княства Полацкае ў канцы X — пачатку XI стагоддзяў. Можна сказаць, гэта першы герб незалежных беларускіх земляў. Незалежнай ад Кіева дзяржавы, дзе правіў князь полацкай дынастыі Ізяслаў.

Больш за тое, гэта самы ранні знак на донцы гаршчка ва ўсёй Усходняй Еўропе, распавёў спецыяліст. У Кіеве самыя старажытныя знакі на донцах належыць да эпохі праўлення Яраслава Мудрага. Знойдзены ў Магілёве знак на донцы скрыні асацыюецца з Усяславам, братам Брачыслава.

Цікавая і сама гісторыя Менска. — Падчас раскопак нам удалося ўстанавіць месца размяшчэння ювельнай майстэрні, якая функцыянавала ў горадзе ў другой палове XI — пачатку XII стагоддзяў. І гэта таксама вельмі важнае адкрыццё. Да гэтага моманту лічылася, што да канца XI стагоддзя Менск на Менцы перастаў існаваць, і паўстаў новы горад на Свіслачы. Але аказалася, што гэтыя два гарады каля 40 гадоў існавалі «паралельна». І паселішча на Менцы паступова згасала.

Спачатку баярства, потым рамеснікі і гандляры паступова перасяляліся туды, дзе жыць было камфортней, а гандляваць — выгадней. У выніку адтоку насельніцтва «стары горад» паступова ператварыўся ў звычайную вёску.

ПРА РЫБАКА І РЫБКУ

Шмат знаходак сёлета падарылі навукоўцам і раскопкі на Крывінскім тарфяніку.

— На стаянцы Асавец-2 знойдзены вырабы з косці і рога, наканечнікі стрэл, падвескі, амулеты з зубоў, а таксама ўнікальныя для тэрыторыі Беларусі знаходкі з бурштynu, які паступаў да нас з Прыбалтыкі па Дзвіне, — пералічвае навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Сяргей ЛІНЕВІЧ. — Гэта сведчыць, што ўжо ў тыя часы існаваў абмен паміж плямёнамі.

Там жа прадоўжаны работы па падводнай археалогіі на стаянцы Крывіна-3, распавёў спецыяліст.

«Сёння трэба шукаць новыя падыходы, мяняць менталітэт, стаўленне людзей да гісторыка-культурнай спадчыны».

дзяцца ва ўсіх рэгіёнах Беларусі, расказаў Вадзім Лакіза.

— Мы не планавалі праводзіць раскопкі там, дзе было знойдзена донца гаршчка з трызубцам Ізяслава, — сказаў Андрэй Вайцяховіч. — Але да нас дайшла інфармацыя, што чалавек купіў участкак у вёсцы (дзе, як мяркуецца, мог быць культурны пласт) і збіраецца будаваць дом. Мы ажыццявілі папярэднюю раскопку — і атрымалі ўнікальныя матэрыялы. Усё гэта магчыма быць знішчана ў ходзе будаўнічых работ.

Апошняя яшчэ раз падкрэслівае важнасць правядзення выратавальных раскопак на месцах будаўніцтва, падкрэслівае загадчык аддзела археалогіі сярэдняй вякоў Інстытута гісторыі НАН.

— Звяртаюся да практычных і будаўнічых арганізацый, — кажа дырэктар Інстытута гісторыі Вадзім Лакіза, — з просьбай дакладна выконваць дзеючае заканадаўства аб ахове архітэктурнай і гісторыка-культурнай спадчыны. Ёсць такое паняцце, як выдача Інстытутам гісторыі заключэння аб наяўнасці або адсутнасці археалагічных аб'ектаў на тэрыторыі правядзення земляных, будаўнічых, меліярацыйных работ. Таксама існуе археалагічная экспертыза. Гэта ж зусім не складана — напісаць ліст у Інстытут гісторыі НАН (на сайце ёсць форма). Адмістрацыйная працэдура па выдачы заключэння бясплатная. Папярэднія даследаванні даюць магчымасць выявіць новыя археалагічныя аб'екты, новыя навуковыя матэрыялы.

Зрэшты, археалагічным каштоўнасцям пагражаюць не толькі «выпадковыя», але і «наўмысныя» небяспекі.

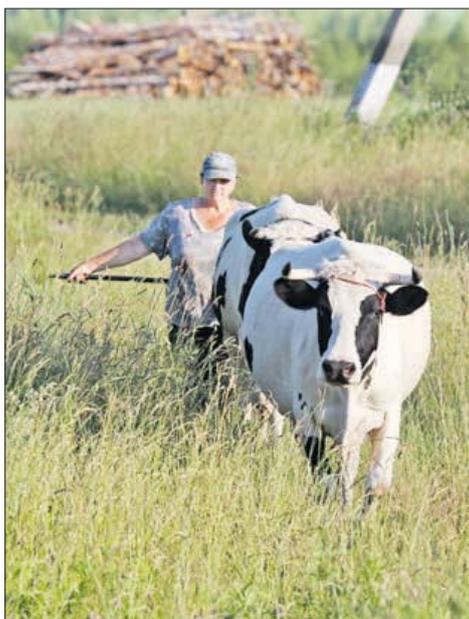
— На жаль, павінен сказаць аб новым узроўні праблемы чорных капальнікаў, — адзначыў дырэктар Інстытута гісторыі НАН Беларусі. — Усё больш інфармацыя па актывізацыі іх дзейнасці — групамі, з металадэтэктарамі і вельмі добрым абсталяваннем, яны разбураюць археалагічную спадчыну ва ўсіх абласцях Беларусі. Гэта і поўдзень, прарадзіма славян (у прыватнасці, Пружанскі раён), і тэрыторыі Заходняй Беларусі, і ўсход краіны. Рарытэтыя прадметы прадаюцца адкрыта, у парушэнне заканадаўства дзейнічаюць сайты па продажы археалагічных каштоўнасцяў, у тым ліку за межы краіны. Дадзенае пытанне ўжо ставілася і абмяркоўвалася некалькі гадоў таму.

Сёння трэба шукаць новыя падыходы, мяняць менталітэт, стаўленне людзей да гісторыка-культурнай спадчыны, падкрэсліў кіраўнік інстытута. І павінна быць зацікаўленасць у вырашэнні пытання чорных капальнікаў не толькі з боку навукоўцаў, але і органаў улады.

Аляксандра АНЦЭЛВІЧ.

АБ ВЫРАТАВАЛЬНЫХ РАСКОПКАХ І ЧОРНЫХ КАПАЛЬНІКАХ

Выратавальныя раскопкі — адзін з найважнейшых напрамкаў работ археолагаў, яны право-

МАЛОЧНАЯ СУПОЛЬНАСЦЬ

КАЛІСЬЦІ ў старажытным Мсціславе, як і ў большасці маленькіх гараджоў і гарадскіх пасёлкаў, былі аматары сялянскага ладу жыцця. Яны аб'ядноўваліся ў негалосныя таварыствы, і «пропускам» для ўваходжання ў такія суполкі была наяўнасць свойскай жывёлы — цялушкі альбо каровы. Як толькі пачынаўся летні сезон, статкі паволі крочылі на ўскраіну: на поплаў, на бераг ракі Віхры, на сухое балота. У канцы лета або ўвосень іх дазвалялі пасвіць і на калгаснай атаве. Па чарзе гаспадары становіліся пастухамі. Калі раніцай кароў з двароў выправджвалі гаспадыні, дык пад вечар сваіх Пяструх, Зорак і Мальвін сустрэкала ці не ўся вуліца — ад малечы да старэнькіх бабуль. Дваццаць гадоў таму ў Мсціславе было тры статкі па дзевяноста-сто кароў.

Як бы там ні было, мсціслаўская традыцыя захоўваецца і дагэтуль. Праўда, не ў такой колькасці жывёлы і ўжо не такія «пышныя» праводзіны і сустрэчы малочных карміліц з пашы. Сённяшнія гаспадары пражываюць у асноўным на паўднёва-заходняй ускраіне старажытнага горада, а галоўнае кармавое поле для грамадскага статка паблізу сучаснай энергаветравой

устаноўкі. Высацэнны трохкрылы вятрак стаў месцам сустрэчы аматараў-жывёлаводаў, ад гэтага пункта ідзе вечаровы шлях да падворка. Паміж невялікім возерам, кальцавой дарогай і ветраком травяных ласункаў для дванаццаці рагуль (столькі іх гэтым летам) хапае. Скараціўся час выгасу — а сёмай вечара жанчыны ўжо гуртуюцца каля дрывяных штабляў (бярэны з'явіліся пасля вясенняга ўрагану), чакаюць сваіх гадаванак. Якраз тут адбылося маё знаёмства з гаспадынямі, адна з якіх — настаўніца пачатковых класаў Алена УЛАСАВА.

— Можна сказаць, я трымаю карову ў памяць сваёй мамы, якая была даяркай. Калі мамы не стала, я забрала жывёлу на свой падворак і ўжо дваццаць гадоў трымаю. Наогул, з засці гадоў я ўмею даіць, — кажа Алена Міхайлаўна. — Гэта па-першае, па-другое, мы прывычныя і не цураемся работы. Любім натуральную гаспадарку. Любім малако, смятану, тварог і сыр, умеем гэта ўсё рабіць — матэрыяльны бок таксама немалаважны! Магу сказаць гэта і пра сваю суседку Зінаіду Пацкалёву, і пра іншых гаспадынь.

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара.

Настаўніца Алена УЛАСАВА.

Пенсіянерка Зінаіда ПАЦКАЛЁВА.

ООО «Фрондера» извещает о проведении публичных торгов в форме открытого аукциона по продаже имущества ОАО «Автотранстрой»

Лот	Наименование	Начальная цена с учетом НДС 20 %, бел. руб.	Задаток, бел. руб.	Шаг аукциона, бел. руб.
1	Кап. строение с инв. № 630С-79467 (назначение – сооружение специализированного транспортного и автодорожного хозяйства; наименование – автозаправочный пункт, общая площадь – 8,9 кв. м)	75 150,00	7 515,00	3 757,50
2	Пылесос «ЗИЛ-900», инв. № 628	351,00	35,10	17,55
3	Сверильный станок 2Н125, инв. № 680	2 160,00	216,00	108,00
4	Огнетушитель ОУ-80, инв. № 707	522,00	52,20	26,10
5	Огнетушитель ОУ-80, инв. № 708	522,00	52,20	26,10
6	Станок 3Б-834 тонольно-шлифовальный, инв. № 713	513,00	51,30	25,65
7	Обдирочно-шлифовальный станок 3Б633, инв. № 715	351,00	35,10	17,55
8	Сверильный станок 2Н135, инв. № 718	2 340,00	234,00	117,00
9	Станок хонинговальный 3Г833, инв. № 721	2 070,00	207,00	103,50
10	Станок 2М112 настольно-сверильный, инв. № 768	576,00	57,60	28,80
11	Пневмомолот М41-32А, инв. № 750	3 600,00	360,00	180,00
12	Сверильный станок 2Н125, инв. № 751	2 160,00	216,00	108,00
13	Электро-сварочный аппарат ВД-306, инв. № 757	171,00	17,10	8,55
14	Сверильный станок 2Н135, инв. № 760	2 340,00	234,00	117,00
15	Станок 2М122 настольно-сверильный, инв. № 795	576,00	57,60	28,80
16	Мерник образ. М2Р-50, инв. № 1026	378,00	37,80	18,90
17	Компрессор У-43102А, инв. № 6071	900,00	90,00	45,00
18	Автомобиль МАЗ 543205-226 АВ 3553-5, инв. № 12599	4 950,00	495,00	247,50
19	Автомобиль МАЗ 5516А5 АЕ 9721-5, инв. № 12718	10 080,00	1 008,00	504,00
20	Автомобиль МАЗ-551605-271 АИ 7406-5, инв. № 12769	10 080,00	1 008,00	504,00
21	Полуприцеп КЕГЕЛЬ SN 24 74-24 АА-5, инв. № 10677	5 670,00	567,00	283,50
22	Автомобиль МАЗ 5440А5-330-000 АК 0727-5, инв. № 10677	8 100,00	810,00	405,00
23	Устройство зарядно-пусковое УЗП 502, инв. № 4610001	441,00	44,10	22,05
24	Наутилус Samsung NP-R70, инв. № 480001	63,00	6,30	3,15
25	Верстак слесарный 23 шт. (инв. Номер 637), инв. № 637-658	7 038,00	703,80	351,90
26	Шкаф металлический ОИВ-Р4, инв. № 924-951	5 040,00	504,00	252,00
27	Стол для руководителя, инв. № 7007	243,00	24,30	12,15
28	Тележка-1115, инв. № 843, тележка 1115, инв. № 844	144,00	14,40	7,20
29	Металлические стеллажи, согласно списку № 1: https://docs.google.com/document/d/10WV96-jCQmP98wv3JnhHh6ZNB-Lo/edit?usp=sharing&oid=10733692737324979075&rfpof=true&sd=true	198,00	19,80	9,90
30	Имущество, согласно списку № 2: https://docs.google.com/document/d/12R5NzANk4zPn9gMwBpIsaEVND9cK/edit?usp=sharing&oid=10733692737324979075&rfpof=true&sd=true	986,15	98,61	49,31
31	Имущество, согласно списку № 3: https://docs.google.com/document/d/110DCZ39G34VCGO1W-r4umtEjBj077/edit?usp=sharing&oid=10733692737324979075&rfpof=true&sd=true	422,25	42,23	21,11
32	Имущество, согласно списку № 4: https://docs.google.com/document/d/1grY4m3qP77qoLsPHO3qRMVBPV4iSx/edit?usp=sharing&oid=10733692737324979075&rfpof=true&sd=true	396,00	39,60	19,80
33	Кабина МАЗ	4 320,00	432,00	216,00

В отношении лота № 1 проводятся четвертые повторные торги. **Стоимость снижена на 55 %**. Ранее публикация размещалась в газете «Звязда» № 86 (29708) от 05.05.2022, стр. 14. № 117 (29739) от 17.06.2022, стр. 14, № 130 (29752) от 06.07.2022, стр. 11, № 144 (29766) от 26.07.2022, стр. 6. В отношении лотов № 2-33 проводятся вторые повторные торги. **Стоимость снижена на 25 %**. Ранее публикация размещалась в газете «Звязда» № 117 (29739) от 17.06.2022, стр. 14, № 144 (29766) от 26.07.2022, стр. 6.

Местонахождение лота № 1: Мясная обл., г. Молодечно, ул. Тамары Дудко, 2/5. Лот № 1 расположен на земельном участке с кадастровым номером 64200000003000030, площадью 4,4255 га, для обслуживания и эксплуатации производственной базы. Право аренды Продавца (83/100 доли). Местонахождение лотов №№ 2-36: Мясная обл., г. Молодечно, ул. Тамары Дудко, 2.

Ограничения (обременения) В отношении лота № 1: аренда открытой площадки с бетонным покрытием (является составным элементом автозаправочного пункта) для осуществления хозяйственной и иной деятельности до 14.11.2025.

Дата и время проведения торгов **30 августа 2022 года в 12.00 (регистрация с 11.30 до 11.55)** по адресу: г. Минск, ул. Мележа, 1, оф.1127

Срок приема заявлений и внесения суммы задатка с 10.00 17 августа 2022 года до 16.00 26 августа 2022 года

Условия для участия в торгах: 1. До подачи заявления необходимо внести задаток на р/с **ВУ36ALFA30122215570400270000**, код банка ALFABY2X, УНП 192789344. Получатель – ООО «Фрондера», назначение платежа: **ОТНН 40901** задаток для участия в торгах по Лоту __, ОАО «Автотранстрой», проводимых __.2022. 2. Заявление на участие (на каждый лот отдельно) и необходимые документы (соглашение о правах и обязательствах сторон в 2 экземплярах (на каждый лот отдельно), копия платежного поручения о перечислении задатка, копия паспорта (стр. 31-33, действующая фотокопия), копия свидетельства о государственной регистрации – для ИП и юр. лица; документ, подтверждающий полномочия руководителя или представителя юр. лица, копия Устава – для юр. лица) принимаются в рабочие дни с 10.00 до 18.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, 1, оф. 1127. Документы могут подаваться посредством направления почтой (220113, г. Минск, а/я 524) или личной подачи. Заявления, поступившие после установленного срока, не рассматриваются. Сроком поступления заявления является дата и время получения организатором торгов оригинала заявления на участие в аукционе и полного пакета прилагаемых документов (в случае направления почтой – дата и время поступления документов на абонентский ящик организатора торгов). 3. К участию в торгах допускаются лица, подавшие организатору торгов в указанный в извещении о проведении торгов срок заявление с приложением необходимых документов и зарегистрированные в журнале регистрации на участие в торгах. Победителем аукциона признается участник, предложивший в ходе торгов наивысшую цену. Результаты торгов оформляются протоколом в день проведения торгов. 4. В случае если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним участником или для участия в нем явилось только одно участие, при согласии этого участника приобрести предмет торгов по начальной цене, увеличенной на 5 %, комиссия в день проведения аукциона оформляет протокол о продаже предмета торгов этому участнику аукциона. 5. Победитель аукциона (Претендент на покупку) обязан возместить Организатору аукциона стоимость затрат на организацию и проведение открытого аукциона (вознаграждение аукциониста и затраты по размещению публикации в газете) на основании счета-фактуры и акта в течение 5 (пяти) календарных дней со дня проведения аукциона. **Вознаграждение аукциониста – по Лоту № 1 – 5 %, по Лотам №№ 2-33 – 7,5 % от конечной цены предмета торгов.** Победитель аукциона (Претендент на покупку) должен подписать с Продавцом договор купли-продажи предмета торгов после возмещения затрат на организацию и проведение аукциона в течение 10 (десяти) рабочих дней с момента подписания протокола о результатах торгов. Оплата приобретенного предмета торгов должна быть произведена в полном объеме не позднее 15 (пятнадцати) рабочих дней со дня проведения торгов. 6. Подробнее с правилами проведения торгов можно ознакомиться в разделе «Ликвидация» на сайте <https://ortorg.by/info>.

7. Все желающие могут предварительно ознакомиться с предметом торгов. Контактное лицо для осмотра предмета торгов – **Александр Николаев**, тел. **+375292627504**.

8. Организация и проведение аукциона осуществляется на основании норм положения «О порядке продажи имущества ликвидируемого юридического лица с публичных торгов», утвержденного постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.01.2013 № 16. 9. Государственная регистрация (удостоверение) договора купли-продажи и перехода права собственности на объекты недвижимости осуществляется Покупателем самостоятельно за свой счет. Все мероприятия, связанные со снятием имущества с учета в полномочном государственном органе, осуществляет покупатель собственными силами и за свой счет на основании выданной доверенности.

Информация о продавце ОАО «Автотранстрой» в лице ликвидатора – ООО «Центр антикризисных проектов», тел.: 80172552928; +375293489225 (Мясная обл., г. Молодечно, ул. Тамары Дудко, д. 2, УНП 600077182) ООО «Фрондера» 220113 г. Минск, ул. Мележа, 1, оф. 1127. ☎ (8) 209 308 28 97 • e-mail: info.torgi@ortorg.by • cairt https://ortorg.by • telegram https://t.me/ortorg

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (Организатор аукциона) о проведении повторного аукциона по продаже механизированная колонна № 69» (Продавец) проводит повторный открытый аукцион по продаже ЗДАНИЯ МЯСНЕРСКОЙ (составные части и принадлежностей: площадка, подъездная дорога), инв. № 623С-57971 общей площадью 1220,1 кв. м, расположенного на земельном участке с кадастровым номером 625682506101000262 (право постоянного пользования) площадью 0,4730 га по адресу: Мясная область, Узденский район, Озерский с/с, д. Королево, ул. Парковая, 1/1.

Земельный участок имеет ограничения (обременения) праве: охранная зона электрических сетей напряжением свыше 1000 вольт, лот 0,0510 га. Начальная цена с НДС (20 %) – 121 555,02 бел. руб. Задаток 10 % от начальной цены – 12 155,00 бел. руб. Стоимость снижена на 59 %. **Задатки перечисляются на р/с № В55ББСВ30121082600169330000 в ОАО «СберБанк», г. Минск, ул. Чкалова, 18/1, БИК BPSBY2X, № 30324015, ОКПО 29250255, государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации».** Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата объекта производится в течение 20 (двадцати) банковских дней после заключения договора купли-продажи, если иное не предусмотрено договором купли-продажи. **Победитель аукциона (единственный участник аукциона) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов, включающее затраты на организацию и проведение аукциона, в размере 5 (пяти) процентов от окончательной цены продажи предмета торгов.** Порядок проведения аукциона и оформление участия в торгах оговорены в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.rtb.by. Предыдущие извещения были опубликованы в газете «Звязда» от 16.03.2022, 13.05.2022, 15.06.2022, 13.07.2022. Аукцион состоится **29.08.2022 в 14.00** по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **26.08.2022 до 16.00** по указанному адресу. Тел.: (8017) 516-805, (8029) 102-2117, 516-80-64. Тел. для осмотра: 8 (029) 393-970. УНН 60002038

ООО «Фрондера» извещает о проведении публичных торгов в форме открытого аукциона по продаже имущества ОАО «Вилейский райагросервис»

Лот	Наименование	Начальная цена с учетом НДС 20 %, бел. руб.	Задаток, бел. руб.	Шаг аукциона, бел. руб.
1	Станок точ.-шлиф, инв. № 62-О	146,40	14,64	7,32
2	Станок КС шил, инв. № 626	480,00	48,00	24,00
3	Станок хонинговальный 3Г 883, инв. № 692	456,00	45,60	22,80
4	Станок хонинг. з 883, инв. № 703	456,00	45,60	22,80
5	Станок шлиф 36151 шил., инв. № 709	600,00	60,00	30,00
6	Станок 3К633 обд.-шлиф., инв. № 716	194,40	19,44	9,72
7	Станок деревообр. СРВ-1, инв. № 502	864,00	86,40	43,20
8	Станок СФУ 46810 шил, инв. № 625	415,80	41,58	20,79
9	Станок ВМС, инв. № 662Т	756,00	75,60	37,80
10	Станок гориз-фрез.шил., инв. № 685	702,00	70,20	35,10
11	Станок расточный шил, инв. № 693	1566,00	156,60	78,30
12	Станок обдирочно-шлифовальный дт-2 ш, инв. № 700	810,00	81,00	40,50
13	Станок МК184-5 свер.шил, инв. № 719	918,00	91,80	45,90
14	Фреза почв дмп-4000, инв. № 1326	6264,00	626,40	313,20
15	Свялка пневм.мт-6Г, инв. № 1327	6426,00	642,60	321,30
16	Фреза почв дмп-4000, инв. № 1333	6264,00	626,40	313,20
17	Доил устан. Задсн, инв. № 3051А	2754,00	275,40	137,70
18	Весы вш-2001 (1), инв. № 306АТ	54,00	5,40	2,70
19	Весы вш-2001 (2), инв. № 306БТ	54,00	5,40	2,70
20	Весы вш-2001 (3), инв. № 306ВТ	54,00	5,40	2,70
21	Водонаг. втк-70 осип, инв. № 440А	18,36	1,84	0,92
22	Электросиловка с-40, инв. № 6003	145,80	14,58	7,29
23	Водораздатчик ву-3а, инв. № 659Т	594,00	59,40	29,70
24	Станок 3к 634 обд.-шлиф., инв. № 721	221,40	22,14	11,07
25	Емкость осиповичи 5 м³, инв. № 104-О	448,80	44,88	22,44
26	Емкость осиповичи 5 м³, инв. № 105-О	448,80	44,88	22,44
27	Цистерна осиповичи 10 м³, инв. № 113-О	660,00	66,00	33,00
28	Емкость д/толпыла п/х 5 м³, инв. № 1766	448,80	44,88	22,44
29	Цистерна 25м (1), инв. № 225Т	574,20	57,42	28,71
30	Цистерна д/т 10 м³ (3), инв. № 226ВТ	660,00	66,00	33,00
31	А/м ГАЗ 31105 38-63 в-5, инв. № 310-О	792,00	79,20	39,60
32	Индикатор влажности WILE 26, инв. № 314Т	85,80	8,58	4,29
33	Влагомер сена, сенажа си Фауна-М, инв. № 316	48,84	4,88	2,44
34	Электрофрезер 13 м, 3 т, инв. № 5001	587,40	58,74	29,37
35	Каток водоналивной, инв. № 52-О	792,00	79,20	39,60
36	Охладитель молока, инв. № 52-О2	1120,00	112,00	56,10
37	Сварочный аппарат(сак) – о, инв. № 6017-О	660,00	66,00	33,00
38	Емкость 3 м³ б/у, инв. № 6026	191,40	19,14	9,57
39	Борона б/у, инв. № 6028	105,60	10,56	5,28
40	Фреза ДМП-4000 б/у, инв. № 1326	7656,00	765,60	382,80
41	Охладитель молока, инв. № 611Т	1650,00	165,00	82,50
42	Водораздатчик в-с-3 м³, инв. № 619Т	257,40	25,74	12,87
43	Свялка ферабокс, инв. № 691Т	4224,00	422,40	211,20
44	ножницы шил., инв. № 717	600,00	60,00	30,03
45	Прицеп 2 тс 4, инв. № 77	330,00	33,00	16,50
46	Кран 0,5 т шил., инв. № 786	495,00	49,50	24,75
47	Емкость б/у 10 м³, инв. № 840	924,00	92,40	46,20
48	Кран опорный гл шил. 11 м, 3 т, инв. № 878	2046,00	204,60	102,30
49	Кран опорный гл шил. 11 м, 2 т, инв. № 879	1782,00	178,20	89,10
50	Кранбалка 11 м шил., 2 т, инв. № 886	1782,00	178,20	89,10
51	Грабли колесно-пальцевые ГРЛ-8,5, инв. № 1340	3192,00	319,20	159,60
52	Мтз-82 77-176а, инв. № 14-О	5124,00	512,40	256,20
53	Станок сом-4006, инв. № 1568	462,00	46,20	23,10
54	Водонагреватель, инв. № 3062	420,00	42,00	21,00
55	Водонагреватель, инв. № 3074	420,00	42,00	21,00
56	Водонагреватель, инв. № 321-О	50,40	5,04	2,52
57	Водонагреватель, инв. № 322-О	50,40	5,04	2,52
58	Косилка ротац.навесная ас-1-014 рб, инв. № 6001	1260,00	126,00	63,00
59	Косилка ротац.навес. Ас-1-01 рб, инв. № 6002	1260,00	126,00	63,00
60	Косилка ротац.навесная ас-1-02, инв. № 6005	1680,00	168,00	84,00
61	Мтз-82 оксид-46-18 ш, инв. № 8-О	7644,00	764,40	382,20
62	Станок токарно-винторезный 1Е61МТС, инв. № 829	1848,00	184,80	92,40
63	Мтз-80 02-636а, инв. № 9-О	3948,00	394,80	197,40

В отношении лотов №№ 1-6 проводятся седьмые повторные торги. **Стоимость снижена на 80 %**. Ранее публикация размещалась в газете «Звязда» № 39 (29661) от 26.02.2022, стр. 15, № 69 (29691) от 09.04.2022, стр. 10, № 83 (29705) от 29.04.2022, стр. 14, № 95 (29717) от 18.05.2022, стр. 15, № 113 (29735) от 11.06.2022, стр. 3, № 129 (29751) от 05.07.2022, стр. 7, № 145 (29767) от 27.07.2022, стр. 11. В отношении лотов №№ 7-24 проводятся пятые повторные торги. **Стоимость снижена на 55 %**. Ранее публикация размещалась в газете «Звязда» № 69 (29691) от 09.04.2022, стр. 10, № 95 (29717) от 18.05.2022, стр. 15, № 113 (29735) от 11.06.2022, стр. 3, № 129 (29751) от 05.07.2022, стр. 7, № 145 (29767) от 27.07.2022, стр. 11. В отношении лотов №№ 25-50 проводятся четвертые повторные торги. **Стоимость снижена на 45 %**. Ранее публикация размещалась в газете «Звязда» № 83 (29705) от 29.04.2022, стр. 14, № 113 (29735) от 11.06.2022, стр. 3, № 129 (29751) от 05.07.2022, стр. 7, № 145 (29767) от 27.07.2022, стр. 11. В отношении лотов №№ 51-63 проводятся третьи повторные торги. **Стоимость снижена на 30 %**. Ранее публикация размещалась в газете «Звязда» № 101 (29723) от 26.05.2022, стр. 11.

Местонахождение: Мясная обл., Вилейский р-н, д. Осиповичи. **Дата и время проведения торгов 30 августа 2022 года в 14.30 (регистрация с 14.00 до 14.25)** по адресу: г. Минск, ул. Мележа, 1, оф.1127

Условия для участия в торгах: 1. До подачи заявления необходимо внести задаток на р/с **ВУ36ALFA30122215570400270000**, код банка ALFABY2X, УНП 192789344. Получатель – ООО «Фрондера», назначение платежа: **ОТНН 40901** задаток для участия в торгах по Лоту __, ОАО «Вилейский райагросервис», проводимых 30.08.2022. 2. Заявление на участие (на каждый лот отдельно) и необходимые документы (соглашение о правах

ООО «Деловая оценка» (организатор аукциона) по поручению ЗАО «Завод пластиковой упаковки» (продавец) извещает о проведении 30 августа 2022 года повторного открытого аукциона по продаже имущества в 12.00 по адресу: Гомельская обл., г. Гомель, ул. Жарковского, д. 24, каб. 3-2

№ лота	Наименование имущества	Начальная цена продажи с НДС, бел. руб.	Задаток (10%) с НДС, бел. руб.
1	Биогазовая электростанция (электрогенератор) Weikeshu H24 GLD-200, 2007 года выпуска, серийный номер C17231/1; вырубной штамп производство «Германия; маркировочная машина; линия по производству стаканчиков KL2SN KIEFF, заводской №3432/54; машина для шести цветной печати OMSO PC55 AC, 1996 года изготовления, серийный номер APX0103 96; машина печати на полиэфир, крышки VAN DAM DLC, серийный номер S102675; устройство руков этикеточный; формопласт FORMO plast 235/80, 1981 год изготовления, серийный номер 5367; экстрuder ROTEX-40D производства «Kiefel», тип V12, серийный номер 0126; термоформующая машина SPEEEDY-BC, производитель – Италия, заводской номер RI236.96, год выпуска – 1996	197 836,80	19 783,68

Продавец: ЗАО «Завод пластиковой упаковки», Гомельская область, г. Речица, ул. Сыдыко, д.115, пом.11. Контактный телефон +37529655001.

Шаг аукциона – 5 % от начальной цены лота в фиксированной сумме.

Для участия в аукционе необходимо: 1. Оплатить задаток на расчетный счет Организатора аукциона ООО «Деловая оценка»: р/с BY06BELB30121322650030226000 в филиале ОАО «Банк БелБЭЗ», г. Гомель, ул. Советская, 71, БИК BELBY2X, УНП 490870026.

2. Подать заявление организатору аукциона по установленной форме с приложением необходимых документов по адресу: г. Гомель, ул. Жарковского, д. 24, каб. 3-2, в рабочие дни с 10.00 до 13.00 и 14.00 до 17.00 от даты опубликования настоящего извещения. Прием заявлений для участия в аукционе заканчивается 29.08.2022 г. в 17.00. Порядок участия и проведения аукциона с перечнем необходимых документов опубликован на сайте www.delooenka.by.

С предметом аукциона можно ознакомиться каждую пятницу по предварительному согласованию с ликвидатором.

Организатор аукциона вправе отказаться от проведения аукциона в любое время, но не позднее чем за 3 (три) дня до его проведения.

Единственный участник имеет право приобрести лот с пятипроцентным шагом. Победителем торгов будет признан участник, предложивший более высокую цену. Победитель торгов обязан подписать протокол о результатах аукциона; заключить договор купли-продажи в течение 5 (пяти) календарных дней с момента подписания протокола; если между продавцом и покупателем в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты предмета аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 10 (десяти) рабочих дней после подписания договора купли-продажи. Возместить затраты на организацию и проведение аукциона и оплатить вознаграждение организатору торгов в течение 5 (пяти) рабочих дней с момента подписания протокола. Затраты, уплаченные участниками аукциона, ставшими победителями, будут учтены в счет окончательной стоимости предмета оценки. Проводится аукцион в соответствии с Положением Общества с ограниченной ответственностью «Деловая оценка» о порядке организации и проведения аукционов по продаже имущества и права на заключение договоров аренды нежилых помещений (их части). **Дополнительная информация по контактным телефонам организатора аукциона: +375 (232) 34-62-36, +375 (44) 750-40-03, +375 (29) 303-30-62 и на сайте www.delooenka.by**

ЗАО «БелБанкротАукцион», организатор торгов по продаже имущества СП ООО «Унибокс» (УНП 101449345), объявляет о проведении 31.08.2022 г. в 10.00 публичных торгов по адресу: г. Минск, ул. Гурьского, д. 226, ком. 501.

Перечень предметов торгов публично размещен по ссылке: <https://bankrottorg.by/wp-content/uploads/2022/08/spisok-immushhestva-uniboks.pdf>

Продавец: СП ООО «Унибокс»
Организатор торгов: ЗАО «БелБанкротАукцион», 220015, г. Минск, ул. Гурьского д. 226, ком. 501; тел. +375296083100; contact@bankrottorg.by.
Для участия в торгах необходимо уплатить задаток в размере 10% от начальной стоимости лота не позднее 30.08.2022 г. на р/с BY16 UNBS 3012 0116 4010 0000 8933, в ЗАО «БСБ Банк», БИК UNBSBY2X, УНП 193417684, получатель – ЗАО «БелБанкротАукцион». Назначение платежа: задаток за участие в торгах по лоту № (номер лота).

Заявления на участие в торгах принимаются с 9.00 17.08.22 по 17.00 30.08.22 по адресу: г. Минск, ул. Гурьского д. 226, ком. 501. К заявке на участие в торгах прилагаются (для юридических лиц) следующие документы:

- свидетельство о государственной регистрации юр. лица (ИП);
- устав юридического лица;
- решение высшего органа управления юридического лица об участии в торгах, о заключении договора купли-продажи предмета электронных торгов, по итогам их проведения.
- для физических лиц: 31, 32, 33 стр. паспорта.

Организатор торгов может отказаться от проведения торгов не позднее чем за пять дней до даты проведения торгов.

Победителем торгов признается лицо, предложившее наивысшую цену за предмет торгов.

Оформление результатов торгов в день проведения торгов. В случае признания торгов несостоявшимися предмет торгов может быть продан единственному участнику, подавшему заявление на участие в торгах (претендент на покупку), при его согласии, по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Затраты на организацию и проведение торгов составили: за размещение объявления о проведении торгов в базе данных ЕПРСБ 600,00 бел. руб.; стоимость размещения объявления в газете «Звязда» согласно счет-фактуре. Срок подписания договора купли-продажи: в течение 5 календарных дней со дня проведения аукциона.

Срок оплаты по договору купли-продажи: в течение 15 календарных дней с даты проведения торгов.

ЗАО «БелБанкротАукцион»,

организатор торгов по продаже имущества Бобруйское ОАО «Агрошассервис» (УНП 700003471), объявляет о проведении 16.09.2022 в 09.00 электронных торгов на электронной торговой площадке bankrottorg.by.

Предмет торгов:

№ л/п	Наименование	Начальная стоимость, бел. руб., без НДС	Сумма шага, бел. руб.	Размер задатка, бел. руб.	Минимальная стоимость, бел. руб., без НДС
1	Здание неустановленного назначения общей площадью 5 234,30 кв. м, расположенное на земельном участке с кадастровым номером 74100000003000031 (Могилевская обл., г. Бобруйск, ул. Орджоникидзе, 78)	398000,00	19900,00	39800,00	238800,00

Ознакомиться с предметом торгов можно в рабочее время, предварительно связавшись с контактным лицом по тел. +375333014914.

Организатор торгов: ЗАО «БелБанкротАукцион», 220015, г. Минск, ул. Гурьского д. 226, ком. 501; +375296083100; contact@bankrottorg.by.

Для участия в торгах необходимо уплатить задаток в размере 10% от начальной стоимости лота не позднее 15.09.2022 г. на р/с BY16 UNBS 3012 0116 4010 0000 8933, в ЗАО «БСБ Банк», БИК UNBSBY2X, УНП 193417684, получатель – ЗАО «БелБанкротАукцион». Назначение платежа: задаток за участие в торгах по лоту № (номер лота).

Оформление участия в торгах в соответствии с регламентом ЭТП. Победителем торгов признается лицо, предложившее наивысшую цену за предмет торгов.

Оформление результатов торгов в соответствии с регламентом ЭТП в день проведения торгов.

В случае признания торгов несостоявшимися предмет торгов может быть продан единственному участнику, подавшему заявление на участие в торгах (претендент на покупку), при его согласии, по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Центр Промышленной Оценки
• ОРГАНИЗАЦИЯ АУКЦИОНОВ
• ОЦЕНКА ВСЕХ ВИДОВ ИМУЩЕСТВА

Извещение о проведении электронных торгов в форме открытого аукциона

Организатор аукциона: ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа 5/2, пом. 1703

Продавец: ОАО «Завод «Легмаш», Витебская обл., г. Орша, Восточный переулок, 17

Оператор ЭТП: ООО «ИПМ-Консалт оценка», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом.1703, оф.46. Адрес ЭТП: www.ipmtorgi.by

Предмет аукциона: комплекс недвижимого имущества, реализуемый одним лотом, адрес: Минская обл., г. Слуцк, ул. Комсомольская, 14, 14/1, 14/2, 14/3, 14/4, 14/5, 14/6, 14/8, 14/9, 14/10, 14/11, 14/13, 14/14, 14/15, 16, общ. пл. всех строений: 17 854 кв. м. Состав лота: 1. Административное здание, инв. № 640С-27076. 2. Крышная установка склада готовой продукции (инв.№ 0243), инв. № 640С-111025. 3. Благоустройство территории, инв. № 640С-111026. 4. Здание гаража, инв. № 640С-27083. 5. Гараж и пристройка, инв. № 640С-27078. 6. Здание механического участка, инв. № 640С-27081. 7. Котельная, инв. № 640С-27100. 8. Эмальщик с ПРУ, инв. № 640С-27105. 9. Здание материального склада, инв. № 640С-27095. 10. Здание проходной, инв. № 640С-27091. 11. Здание электроцеха, инв. № 640С-27088. 12. Пожарное депо, инв. № 640С-27086. 13. Здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, инв. № 640С-27085. 14. Здание специализированное инвго назначения, инв. № 640С-27092. 15. Здание компрессорной, инв. № 640С-27103. 16. Здание гаража, инв. № 640С-27084. 17. Здание литейного цеха, инв. № 640С-27102. 18. Канализация от 3-да к горток. (инв. № 0307), инв. № 640С-113729. 19. Канализация внутрицеха, (инв. № 0308), инв. № 640С-113728. 20. Высоковольтная кабельная трасса, инв. № по бух. учету 325-21. Пожарный резервуар, инв. № 640С-85673. 22. Эстакада шихтового двора (инв.№ 0221), инв. № 640С-111024. 23. Эстакада (инв.№ 0223, 022), инв. № 640С-111020. 24. Сооружение и/сети насос (инв.№ 0318), инв. № 640С-111018. 25. Эстакада литейного цеха (инв.№0246), инв. № 640С-111019. 26. Трапидрия, инв. № 640С-85674. 27. Эстакада мостового крана с бункерами накопительными, инв. № 640С- 85671. Земельный участок общ. пл. 2,9774 га предоставлен на праве постоянного пользования для содержания и обслуживания зданий и сооружений производственной базы.

Начальная цена с НДС 20%: 299 402,00 бел. руб. (снижена на 80%). Шаг аукциона: 5% от текущей цены

Задаток 10% от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях (BYN) перечисляется на р/с BY47BELB30120028500030226000 в ОАО «Банк БелБЭЗ», г. Минск, ул. Мясникова, 32, БИК BELBY2X, УНП 191021390, получатель платежа: ЗАО «Центр промышленной оценки»

Срок подписания договора купли-продажи: 30 рабочих дней после проведения аукциона. Продавец составляет и направляет договор для подписания победителю аукциона

Условия оплаты предмета аукциона: если между продавцом и покупателем (победителем аукциона либо единственным участником аукциона, согласившимся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5%) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты предмета аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 30 календарных дней после заключения договора купли-продажи

Электронные торги проводятся в соответствии с регламентом электронной торговой площадки «ИПМ-Торги», размещенным по адресу: www.ipmtorgi.by. Ответственность участника аукциона, его права и обязанности, штрафные санкции прописаны в соглашении о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона. Данное соглашение является договором присоединения и размещается на странице лота во вкладке «Документы» по адресу www.ipmtorgi.by. Страница лота по указанному адресу содержит также информацию о типе торгов и общих правилах их проведения. Победителем аукциона признается участник, предложивший максимальную цену

Победитель электронных торгов либо единственный участник электронных торгов, согласившийся повысить начальную цену предмета электронных торгов на 5%, обязан возместить организатору торгов и продавцу затраты на их проведение и оплатить вознаграждение организатору торгов в размере 4% от цены продажи лота в течение 3 рабочих дней после проведения электронных торгов

Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время до объявления его проданным без объяснения причин снятия

Предыдущее извещение о проведении электронных торгов опубликовано в газете «Звязда» 27.07.2022

Дата и время начала и окончания электронных торгов: 29.08.2022 с 11.00 до 13.00. Торги проводятся на 10 минут с момента подачи ставки в случае, если ставка поступила менее чем за 10 минут до окончания торгов

Дата, место и время окончания приема документов: заявки на участие в электронных торгах принимаются по 26.08.2022 до 17.00 на ЭТП «ИПМ-Торги» по адресу www.ipmtorgi.by

Контактные данные: Тел.: +375 17-280-36-37; +375 29-317-95-42. E-mail: auction@cpo.by

Центр Промышленной Оценки
• ОРГАНИЗАЦИЯ АУКЦИОНОВ
• ОЦЕНКА ВСЕХ ВИДОВ ИМУЩЕСТВА

Извещение о проведении электронных торгов

Организатор аукциона: ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа 5/2, пом. 1703, оф. 5. УНП 191021390

Продавец: ОАО «АМКДОР» – управляющая компания холдинга», г. Минск, ул. П. Бровки, 8, к. 201. УНП 700067572

Оператор ЭТП: ООО «ИПМ-Консалт оценка», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом.1703, оф.46. УНП 100135676

Адрес ЭТП: www.ipmtorgi.by

Предмет электронных торгов
Незавершенное законсервированное капитальное строение – готовность 57% (назначение: здание неустановленного назначения, общ.пл. 5218,6 кв. м, инв.№ 500/У-65431). Адрес: г. Минск, ул. Пономаренко, 7/12

Начальная цена лота с НДС 20% – 1 891 000,00 бел. руб.
Сведения о земельном участке, на котором расположено объект. Пл. 7,6447 га предоставлен продавцу на праве постоянного пользования для эксплуатации и обслуживания производственных зданий и сооружений завода «Дормаш». Ограничения (обременения): обеспечение доступа для производства ремонтно-восстановит. работ аккуплятор. организации-владельца инженер. коммуникаций, санитарно-защит. полисов водоводов (0,0600 га), охранная зона каб. линейн. электропередач высше 1000 вольт (0,3220 га), магистрал. трубопроводов, систем газоснабжения и др. линейных инженер. сооружений (0,0210 га). После продажи земельный участок будет разделен в долях с установленной сервитута

Задаток 5% от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях перечисляется на р/с BYN BY47 BELB 3012 0028 5000 3022 6000 в ОАО «Банк БелБЭЗ» (г. Минск), БИК BELBY2X, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки»

Срок подписания договора купли-продажи: 20 (двадцать) рабочих дней после проведения аукциона

Условия оплаты предмета электронных торгов
Если между продавцом и покупателем (победителем аукциона либо единственным участником аукциона, согласившимся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5%) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты предмета аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) календарных дней после заключения договора купли-продажи

Порядок проведения электронных торгов, критерии выявления победителя торгов, порядок оформления участия в торгах и результатов торгов, установлен регламентом электронной торговой площадки «ИПМ-Торги», размещенным по адресу: www.ipmtorgi.by

Победитель электронных торгов либо единственный участник электронных торгов, согласившийся повысить начальную цену предмета электронных торгов на 5%, обязан возместить организатору торгов затраты на их проведение и оплатить вознаграждение организатору торгов в размере 1% от итоговой цены продажи предмета аукциона в течение 3 (трех) рабочих дней после проведения электронных торгов

Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время, но не позднее чем за один день до наступления даты проведения аукциона

Дата и время начала и окончания электронных торгов: Торги проводятся на 10 минут с момента подачи ставки, в случае если ставка поступила менее чем за 10 минут до окончания торгов

Дата и время окончания приема заявок: Заявки на участие в электронных торгах принимаются по 19.09.2022 до 17.00 на ЭТП «ИПМ-Торги» по адресу www.ipmtorgi.by

Контактные телефоны: +375 17-373-21-33; +375 (44) 704-92-06. E-mail: auction@cpo.by

Центр Промышленной Оценки
• ОРГАНИЗАЦИЯ АУКЦИОНОВ
• ОЦЕНКА ВСЕХ ВИДОВ ИМУЩЕСТВА

Извещение о проведении электронных торгов

Организатор аукциона: ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа 5/2, пом. 1703.

Продавец: ОАО «Волковский машиностроительный завод», Гродненская обл., г. Волковыск, ул. Пролетарская, 31

Оператор ЭТП: ООО «ИПМ-Консалт оценка», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом.1703.

Адрес ЭТП: www.ipmtorgi.by

Предмет электронных торгов
Лот 1. Эстакада железобетонная (сооружение специализированное автомобильной транспортной и автодорожной хозяйств). инв. № 410С-32727, общ. пл. 28,5 кв. м, по адресу: Гродненская обл., Волковыский р-н, г. Волковыск, ул. Пролетарская, 31/24. Эстакада железобетонная. **Сведения о земельном участке:** предоставлен Продавцу на праве аренды для строительства и обслуживания сооружения эстакады железобетонной, общ. пл. 0,0757 га

Начальная цена с НДС 20% – 6 720 бел. руб.
Лот 2. Изолированное помещение № 2 (Производственное помещение), инв. № 410Д-24855, общ.пл. 9 507,4 кв. м по адресу: Гродненская обл., Волковыский р-н, г. Волковыск, ул. Пролетарская, 31/4 – 2

Начальная цена с НДС 20% – 1 388 400,00 бел. руб.
С подробной информацией по предмету электронных торгов можно ознакомиться на сайте организатора электронных торгов www.cpo.by. Шаг аукциона: 5% от текущей цены

Задаток 10% от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях (BYN) перечисляется на р/с BY47BELB30120028500030226000 в ОАО «Банк БелБЭЗ», г. Минск, ул. Мясникова, 32, БИК BELBY2X, УНП 191021390, получатель платежа: ЗАО «Центр промышленной оценки»

Срок подписания договора купли-продажи: 15 (пятнадцать) рабочих дней после проведения аукциона

Условия оплаты предмета электронных торгов:
Если между продавцом и покупателем (победителем аукциона либо единственным участником аукциона, согласившимся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5%) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты предмета аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) календарных дней после заключения договора купли-продажи

Электронные торги проводятся в соответствии с регламентом электронной торговой площадки «ИПМ-Торги», размещенным по адресу: www.ipmtorgi.by. Ответственность участника аукциона, его права и обязанности, штрафные санкции прописаны в соглашении о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона. Данное соглашение является договором присоединения и размещается на странице лота во вкладке «Документы» по адресу www.ipmtorgi.by. Страница лота по указанному адресу содержит также информацию о типе торгов и общих правилах их проведения. Победителем аукциона признается участник, предложивший максимальную цену

Победитель электронных торгов либо единственный участник электронных торгов, согласившийся повысить начальную цену предмета электронных торгов на 5%, обязан возместить организатору торгов и продавцу затраты на их проведение и оплатить вознаграждение организатору торгов в размере 1% от цены продажи лота в течение 3 (трех) рабочих дней после проведения электронных торгов

Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время, но не позднее чем за один день до наступления даты проведения аукциона

Дата и время начала и окончания электронных торгов: Торги проводятся на 10 минут с момента подачи ставки, в случае если ставка поступила менее чем за 10 минут до окончания торгов

Дата и время окончания приема заявок: Заявки на участие в электронных торгах принимаются по 16.09.2022 до 17.00 на ЭТП «ИПМ-Торги» по адресу www.ipmtorgi.by

Контактные данные: Тел.: +375 17-373-21-33; +375 (44) 704-92-06. E-mail: auction@cpo.by

Надрукавана ў «Полымі»: Жнівеньскі нумар

«...У ПРЫГАЖОСЦІ — СВАЕ ЗАКОНЫ»

Восьмы, жнівеньскі, нумар «Полымя» не абмянае юбілей народнага пісьменніка Беларусі Пімена Панчанкі, цытуючы адзін з яго вершаў ужо на другой старонцы вокладкі. Ёсць у тым вершы і наступныя словы: «...У прыгажосці — свой закон...»

А публікацыі часопіса адкрываюцца падборкай вершаў Навума Гальпяровіча «Светлы ветразь лёсу». «Мой лёс паміж радкоў маіх прайшоў / Ад гучнай да самотна-ціхай ноты, / Праз кругаверці тлуму, адзіноты, / Да горкіх страт мне дарагіх сяброў. / Ён свеціцца паходняй у палях, / Але пакуль не скончана дарога, / Я папрашу у яго зусім нямнога: / Хай будзе ў шчасці родная зямля». Параім усім прачытаць і сімпатычныя вершы Настасі Нарэйкі, берасцейскай журналісткі, аб'яднаньня ў падборку «Я сустрэну цябе». З паэтычнымі творами выступаюць у часопісе і кандыдаты філалагічных навук, дацэнт Вольга Русілка з Віцебска, і маладая настаўніца з Магілёва Вольга Шапоўская (яна назвала сваю падборку «Бачыць сэрцам»); у «Полымі», дарэчы, друкуецца ўпершыню.

Шэсце раману з гэтай «авантурнай эпапеі» ўжо ўбачылі свет асобнымі кніжымі выданнямі ў Выдавецкім доме «Звязда». Знайсці іх можна ў бібліятэках і кнігарнях краіны.

Айчыныны чытач добра ведае празаіка, гістарычнага публіцыста Вітаўта Чаропку. У жнівеньскім нумары «Полымя» чытачу прапануюцца старонкі яго «Запісныя кніжыцы жыцця» пад назвай «Мой 2019 год». Дазвольм сабе працываць запіс аднаго дня: «25. 01. 2019. Хаджу па кніжным кірмашы, аж ногі стаміліся насіць грэзнае тулава. Столькі кніг —

разбягаюцца вочы. Пэўна, не ведаюць стомы працавітыя рукі пісак. Столькі пісаніны, што і за жыццё не прачытаць яе, калі нарэшце не звар'ячеш. Так што яшчэ пытанне, а ці станеш разумным і пранікнеш ва ўсе тайны жыцця, узьішы на сябе ўвесь цяжар прачытання ўсеагульнага пісьменства. Такія супярэчлівыя меркаванні, такія супрацьлеглыя думкі, як плюс і мінус пры падліках. Усё і ўся ставіцца пад сумненне, як ненадзейная аснова для прастай ісціны, што абвешчана пустой. А якая крытыка — езуцкая ўсмешка з замілаваннем галубкі і эдлівай атрутай на замасленых вуснах. А калі дайшло да абвяржэння, дык вусны замыкай, каб не расчаравалася ў словах. Ляжыць пісанна, як мёртвы кодаб, пад цвёрдай вокладкай дамавіны, і адметны шрыфт, і яскравыя карцінкі, нібыта помнік жалобы па нябожчыку. Застаецца толькі адна патрэбная заўсёды кніга — кніга твайго жыцця. І пакуль яна недалісаная, яе не варта і чытаць, а зрэшты, і яна нікому не будзе скаркавай».

У «Полымі» — досыць грунтоўны артыкул Інэсы Марозавай «Ірэальнае і рэальнае Анатолія Казлова», рэцэнзія на новыя кнігі Вячаслава Рагойшы, Алёся Бадака. Не абмінець і публікацыі Івана Капыловіча, Генадзя Пашкова, Ангеліны Ляшэнкі.

Мікола БЕРЛЕЖ.

СЁННЯ

Месяц
Поўня 12 жніўня.
Месяц у сузор'і Цяльца.

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск —	5.51	20.35	14.44
Віцебск —	5.37	20.28	14.51
Магілёў —	5.41	20.25	14.44
Гомель —	5.42	20.17	14.35
Гродна —	6.07	20.47	14.40
Брэст —	6.12	20.46	14.34

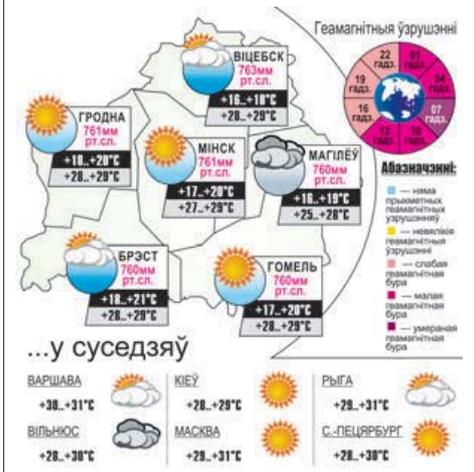
Імяныны

Пр. Дамітрыя, Дзяніса, Івана, Канстанціна, Міхайла, Стяпёна, К. Юльяны, Яны, Мірона, Роберта, Яака.

Фота Анатолія КЛЕШЧУКА

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

У жанчын сваё бачанне сітуацыі: калі ёй здаецца, яна расказала сяброўцы, і сяброўцы таксама так здаецца, то гэта 100 % так і ёсць.

Сядзяць дзве бландзінкі ў пакоі.
Адна другой кажа:
— Хочаш, фокус пакажу?
Тая кажа:
— Давай!
Першая:

— Бачыш, святло гарыць?
Другая:
— Ну бачу!
Першая падыходзіць да выключальніка і выключае святло і кажа:
— А дзе яно цяпер?
Другая:
— Не ведаю! (са здзіўленнем)
Першая падыходзіць да халадзільніка, адчыняе дзверы і крычыць:
— А вось яно дзе схавалася!

Даты Падзеі Людзі

17 ЖНІЎНЯ

1876 год — заснавана Мінскае таварыства сельскай гаспадаркі. Гэта была арганізацыя буйных землеўладальнікаў. У яе уваходзілі памешчыкі К. Э. Чапскі, М. Г. Валовіч, С. К. Сьвянціцкі, Э. А. Вайніловіч і іншыя. Таварыства мела чатыры секцыі: аграімаціную, па жывёлагадоўлі, па конегадоўлі і лясную. У лік найбуйнейшых апераций, якія ажыццяўляліся сельскагаспадарчым таварыствам, уваходзілі пастаўкі збожжа ваеннаму ведамству непасрэдна ад землеўладальнікаў. Іншай важнай аперацияй з'яўляўся продаж ячменю пиварным заводам Пецярбурга і Масквы. У сферу інтарэсаў таварыства ўваходзіў і гандаль лесам. Многія члены таварыства мелі ўласныя конезаводы, буйную рагатую жывёлу. Таварыства распасіралі сваю дзейнасць на ўсе сферы эканомікі, звязаныя з сельскай гаспадаркай краю.

1812 год — Першая бітва пад Полацкам падчас вайны 1812 года — бой паміж 1-м пяхотным корпусам рускай арміі пад камандаваннем генерала Вітгенштэйна і французскімі карпусамі Вялікай арміі маршала Удзіно і генерала Сен-Сіра. Бой не меў сур'езных наступстваў. Наступныя два месяцы бакі не вялі актыўных баявых дзеянняў і назапашвалі сілы. Задана Вітгенштэйна была не дапусціць прасоўвання французаў да Санкт-Пецярбурга, а Сен-Сір блакіраваў корпус рускіх. Асноўныя бітвы разгортваліся на маскоўскім напрамку. У такім становішчы абодва бакі абмяжоўваліся баямі мясцовага значэння да Другой бітвы пад Полацкам у пачатку кастрычніка.

1896 год — у Лондане аўтамабіль, які кіраваў нейкі Артур Эдсел, збіў на дарозе грамадзянку Брыджыт Дрыскал, маці двух дзяцей. Гэта быў першы ў свеце выпадак наезду на пешахода аўтатранспартам, які цягнуў за сабой смертны зыход. Па словах сведкаў, аўтамабіль ехаў з «вялікай хуткасцю». Кіроўца Артур Эдсел, служачы «Англа-французскай аўтамабільнай кампаніі», якая дэманстравала публіцы сваю навінку, павінен быў ехаць з хуткасцю чатыры мілі ў гадзіну, але ўдвай перавысіў яе — відавочна, каб зрабіць уражанне на юную лэдзі, якую ўзяўшы пракаціць. Згодна з паказаннямі сведкаў, падчас інцыдэнту ён з ёю ажыўлена гутарыў. Вадзіцельскі вопыт Эдсела налічваў тры тыдні. Місіс Дрыскал выйшла на дарогу, не звярнуўшы ўвагі на агародку і шыльды, якія папярэджвалі аб руху транспартных сродкаў з матарам. Убачыўшы пазовку без каня, якая неслася на яе, місіс Дрыскал паспрабавала абараніцца ад яе парасонам, але дарэмна. Пасля шасцігадзішняга разбору першага ў гісторыі ДТЗ са смертным зыходам суд прысяжных пастанаваў, што гэта была «выпадковая смерць», і супраць Эдсела і кампаніі крмінальную справу распачынаць не сталі. На разглядзе коранер заявіў: «Такое ніколі больш не павіна здарыцца». Суддзя вынес вердыкт: «Місіс Дрыскал стала ахвярай уласнай неацяжоранасці».

1942 год — нарадзіўся Муслім Магамаеў, савецкі і расійскі спявак, народны артыст СССР.

КУЗЬМА ЧОРНЫ:

«Кожны пражыты дзень адкідае тое, што ёсць, і набліжае тое, што будзе».

1907 год — нарадзіўся (в. Сава, цяпер у Горацкім раёне) Васіль Каваль (Кавалёў Васіль Пятровіч), беларускі пісьменнік. Аўтар зборнікаў аповядаў «На загонах», «Крыніца», цыкла вершаў у прозе «Жыццё і сонца», твораў для дзяцей. У 1936 годзе быў рэпрэсаваны, у 1957-м рэабілітаваны. У гэты ж дзень таго ж года нарадзіўся (г. Мінск) Здзіслаў Францавіч Стома, акцёр, народны артыст Беларусі і СССР. З 1937 года ў Беларускім ТЮГу імя Н. Круцкай, з 1940-га — у Беларускім тэатры імя Я. Купалы. Вострахарактарны і каamedыйны акцёр. Зняўся ў фільмах «Міколка-паравоз», «Канстанцін Заслонаў», «Гадзіннік спыніў апоўначы». Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР.

1771 год — англійскі вучоны Дж. Прыстлі адкрыў фотасінтэз, выявіўшы, што паветра, сапсаванае гарэнем, становіцца зноў прыдатным для дыхання пад уздзеяннем зялёных частак раслін.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

Рэгістрацыйнае пасведчанне нумар 2 ад 17 лютага 2009 года, выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Дырэктар — галоўны рэдактар **КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч**. АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10а.

Тэлефоны ў Мінску: прыватнай — 311 17 13 (тэл./факс); адрэсаў: пісьмаў — 311 17 44, маркетынгу — 263 66 73, бухгалтэрыі — 311 17 16.

Прыём рэкламы тэл./факс: 311 17 27, e-mail: reklama@zviazda.by

Афіцыйны адрэс: Мінск, вул. Кірава, 10. Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

www.zviazda.by (для зваротаў): zvarot@zviazda.by

e-mail: info@zviazda.by

Газета адрэсавана ў Рэспубліканскім унітарным прапрыеце «Выдавецтва «Беларускі Дом друку», ПП № 02330106 ад 30.04.2004. 220013, Мінск, прасп. Незалежнасці, 79/1. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 14.804. Індэкс 63850. Зак. № 1855.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

16 жніўня 2022 года.